

Univerzita Palackého v Olomouci
Cyrilometodějská teologická fakulta
Katedra křesťanské sociální práce

VYUŽITÍ METODY RODINNÉ KONFERENCE V NÁHRADNÍ RODINNÉ PÉČI

Bakalářský projekt

Studijní program:

Sociální práce s dětmi a mládeží

Autor: Ludmila Polehňová

Vedoucí práce: PhDr. Jiří Pospíšil, Ph.D.

Olomouc 2024

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto práci zpracovala samostatně na základě použitých pramenů a literatury uvedených v bibliografickém seznamu.

V Uherském Brodě 11.4.2024

Ludmila Polehňová

Poděkování

Děkuji vedoucímu práce PhDr. Jiřímu Pospíšilovi, Ph.D za vedení bakalářské práce a za jeho rady. Dále děkuji Mgr. Žanetě Smejkalové z organizace ISIS a paní Gabriele Pavlíkové za poskytnutí užitečných informací k projektu.

Anotace

Rodinná konference se nejčastěji využívá při práci s ohroženým dítětem, a proto se tento bakalářský projekt zabývá využitím rodinné konference v náhradní rodinné péči. Projekt se zaměřuje na pěstounskou péči a na konkrétní doprovodnou organizaci náhradní rodinné péče, do které se bude metoda rodinné konference zavádět. V práci je popsáno, v jakých situacích ji sociální pracovníci této organizace mohou využít. Častým problémem bývá kontakt mezi dítětem v pěstounské péči a jeho biologickým rodičem. Tato metoda by měla pomoci nastavit pravidla pro tento kontakt.

Klíčová slova: rodinná konference, pěstounská péče a náhradní rodinná péče

Annotation

Family conference is the most often used while working with a child at risk, and therefore this bachelor's project explores the use of family conference in foster care. The project focuses on foster care and the specific foster family care organization in which the method of family conference will be implemented. The thesis describes, in which situations can social workers from the organisation use it. A common problem is the contact between a child in foster care and their biological parent. This method should help to set rules for this contact.

Keywords: family conference, foster care and foster family care

Obsah

Úvod	7
1 Představení tématu a vymezení pojmů	8
1.1 Rodina	8
1.1.1 Vymezení pojmu rodina	8
1.1.2 Funkce rodiny	9
1.2 Typy rodiny	10
1.2.1 Funkční rodina	10
1.2.2 Ohrožená rodina a dítě	10
1.3 Náhradní rodinná péče	12
1.3.1 Pěstounská péče	12
1.4 Doprovázející organizace	14
2 Rešerše výzkumů a zdrojů	16
3 Propojení s teoriemi sociální práce a etické hledisko	17
3.1 Teoretická východiska rodinné konference	17
3.1.1 Síťování	17
3.1.2 Empowerment	18
3.1.3 Přístup silných stránek	18
3.1.4 Ekosystémová teorie	18
3.2 Etické hledisko	18
4 Rodinná konference jako nástroj pomoci rodinám	20
4.1 Vznik rodinné konference a jejich rozvoj v České republice	20
4.2 Rozdíl mezi rodinnou konferencí a rodinnou skupinovou konferencí	21
4.3 Rozdíl mezi rodinnou a případovou konferencí	22
4.4 Proces rodinné konference	22
4.4.1 Návrh	22

4.4.2	Příprava	23
4.4.3	Rodinné setkání	23
4.4.4	Realizace plánu	25
5	Vazba na sociální politiku	26
5.1	Principy sociální politiky	26
5.2	Funkce sociální politiky	29
5.3	Vybraná oblast sociální politiky – rodinná politika.....	30
6	Analýza potřebnosti.....	33
7	SWOT analýza organizace	35
8	Cíl projektu a cílová skupina.....	38
9	Plán projektu	39
9.1	Přípravná fáze projektu	39
9.2	Fáze realizace projektu.....	39
9.3	Fáze evaluace	41
10	Management rizik.....	43
11	Výstupy a výsledky projektu.....	44
12	Popis přidané hodnoty projektu.....	45
13	Harmonogram – Ganttův diagram.....	46
14	Rozpočet.....	47
	Závěr.....	49
	Seznam zkratk.....	50
	Seznam literatury.....	51
	Seznam grafů a tabulek.....	55

Úvod

Bakalářský projekt se zabývá tématem využití metody rodinné konference v náhradní rodinné péči se zaměřením na pěstounskou péči. Je to jedna z možností pro dítě, které má šanci zažít, jaké je to vyrůstat v rodinném prostředí, pokud jeho rodina selže. Projekt budu navrhovat pro konkrétní doprovodnou organizaci náhradní rodinné péče, ve které jsem byla během svého studia na praxích. Organizace, do které bych chtěla metodu rodinných konferencí zavést se jmenuje *ISIS – občanské sdružení pro pomoc náhradním rodinám, z.s.* Díky projektu budou sociální pracovníci této organizace seznámeni s tím, v jakých situacích ji mohou využít. Rodinnou konferenci lze svolat na podporu kontaktu s biologickým rodičem, kdy se nastaví pravidla tohoto setkávání. Díky této metodě se dítě bude moct více podílet na rozhodování o něm.

Cílem úvodní pasáže teoretické části je objasnit problematiku rodiny, náhradní rodinné péče a vymezím pěstounskou péči. V první kapitole budu rozebírat problematiku rodiny jako takové, její funkce a ohrožení. Dále vysvětlím činnosti doprovodné organizace a sociálních pracovníků. Téma práce propojím s teoriemi a metodami sociální práce a popíšu, jak spolu s tématem souvisí. U metod sociální práce popíšu rodinnou konferenci, která je hlavním tématem této práce. Jelikož se téma primárně týká rodiny, ať už úplné nebo neúplné, funkční nebo náhradní, v práci se zmíním o rodinné politice, která je součástí sociální politiky. U sociální politiky vysvětlím, jaké jsou v České republice její principy a funkce, jak jsou propojeny s tématem a jak se podílí na ochraně dítěte.

Cílem praktické části je navrhnout projekt, popsat jeho cíle a cílovou skupinu. U každé klíčové aktivity potřebné k realizaci tohoto projektu uvedu indikátor pro splnění aktivity. Dále budou popsána rizika, která mohou nastat během realizace klíčových aktivit. Na závěr projektu vypočítám jeho rozpočet.

1 Představení tématu a vymezení pojmů

V této kapitole budou vymezeny pojmy, které souvisí s tématem práce *Využití metody rodinné konference v náhradní rodinné péči*, jejímž cílem je implementace metody rodinných konferencí do doprovázející organizace náhradních rodin. Projekt by měl navrhnout způsob zavedení metody a také to v jakých situacích ji lze využít v konkrétní organizaci. Jelikož je rodina hlavním prvkem rodinné konference (dále jen RK), bez níž by nefungovala, je potřeba vymežit pojem rodina, její funkce a typy. Dále je třeba popsat náhradní rodinnou péči (dále jen NRP), pěstounskou péči (dále jen PP), doprovázející organizaci a nastínit práci sociálních pracovníků v ní.

1.1 Rodina

Rodina představuje beze sporu nejstarší sociální instituci v historii lidstva. Vznikla především z nutnosti chránit, vzdělávat a připravovat své potomky na život. (Matějček, 1994, s. 15). Je základem společnosti, ale v každé společnosti má odlišnou hodnotu, která je ovlivněna kulturou, tradicemi a společenskými normami. Rodina hraje důležitou roli při participaci jedince v průběhu jeho dospívání. (Matoušek a Pazlarová, 2014a, s. 11). Státy uznávající Úmluvu o právech dítěte se zavazují ji dodržovat a jsou „přesvědčeny, že rodina, jako základní jednotka společnosti a přirozené prostředí pro růst a blaho všech svých členů a zejména dětí, musí mít nárok na potřebnou ochranu a takovou pomoc, aby mohla beze zbytku plnit svou úlohu ve společnosti.“ (Úmluva o právech dítěte, 1989)

1.1.1 Vymezení pojmu rodina

Koncept rodiny není snadno definovatelný. Stávající definice, které se zaměřují na příbuzenství vznikající sňatkem nebo narozením vlastních dětí, jsou považovány za příliš omezené (Matoušek a Pazlarová, 2014a, s. 13). Podle Možného (2008, s. 15) rodina vzniká přivedením prvního dítěte na svět a „je stabilizujícím prvkem sociálního systému, ať už vypadá jakkoli.“ (Možný, 2008, s. 18)

Dnes je možné říci, že v užším pojetí je rodina skupina osob, které jsou propojeny buď pokrevním, nebo právním vztahem, a v širším pojetí je to skupina osob, které se za ni považují (Matoušek, Pazlarová a kol., 2014b, s. 17). Spíše než o rodině by se dalo hovořit o rodinném soužití, ve kterém žijí dva dospělí spojeni ne tradičně manželským poutem, jak tomu bylo dříve, ale poutem citovým. „Protože city představují křehké pouto, stala se rodina velmi křehkou.“ (Matoušek a kol., 2013b, s. 182) V některých rodinných

soužitích, kde žije jeden rodič s dítětem či více dětmi, jsou propojeni pouze rodičovským poutem. I přes to, že se dají rodičovská práva předat jiné osobě, jsou limitována, protože biologické rodičovství je nevratné a nedá se zrušit, na rozdíl od partnerství (Matoušek a Pazlarová, 2014a, s. 13).

1.1.2 Funkce rodiny

S vývojem lidstva se funkce rodiny, kvůli kterým vznikla, pozměnily a rodina zůstala nezastupitelná v poskytování citového bezpečí (Možný, 2008, s. 22). V současném postmoderním období se rodiny zakládají za účelem citového uspokojení partnerských potřeb, nikoliv potřeb dětí (Matoušek a kol., 2013b, s. 181). Podle Kuchařové a kol. (2019, s. 163) rodina dříve plnila funkci ekonomickou a politickou, ale dnes musí být dítěti oporou, ochrannou a emoční jistotou, aby se dokázalo vyrovnat s požadavky společnosti na ně. Zatímco Matoušek (2014a, s. 14) uvádí, že „*V současnosti má v západní civilizaci rodina zejména tyto funkce:*

- *Podporování socializace – výchování dětí,*
- *vztahovou podporu dospělých lidí,*
- *ekonomickou podporu všech členů.“*

První funkcí, kterou Matoušek uvádí, je výchova dítěte v rodině, která je pro něj nejvhodnějším prostředím. Již ve starověku se lidé pokoušeli dítě vychovat v jiném než v rodinném prostředí, ale dospěli k závěru, že rodina je nenahraditelná. Jsou-li děti umístěny do výchovného ústavu, a tudíž neznají život ve funkční rodině, v budoucnu mohou mít problém například s empatií, s mezilidskými vztahy nebo mohou mít potíže vyznat se ve společenských normách, „*neznají svou hodnotu, postrádají smysl života...“* (Nožířová, 2012, s. 38). Matoušek (2014a, s. 15) tvrdí, že „*čím je dítě mladší, tím jsou tyto nepříznivé účinky dlouhodobého pobytu v ústavním prostředí silnější.“*

Další funkcí je vztahová podpora dospělých lidí. Termín vztahy označuje propojení jednotlivých členů rodiny dohromady. Kvalita vztahů může podléhat změnám v závislosti na čase. Podstatnými vazbami v rodině jsou vztahy mezi dospělými a také mezi rodiči a dětmi. Důležité jsou též vazby mezi sourozenci a propojení nukleární rodiny s příbuznými členy rodiny (Matoušek, Pazlarová a kol., 2014b, s. 65).

Ekonomická podpora rodiny má zajistit základní životní potřeby všech jejích členů. Základní životní potřeby se dělí na biologické, psychické a sociální. Mezi základní biologické potřeby patří zajištění hygieny, potravy, oblečení a bydlení. Základními

psychickými potřebami jsou potřeba bezpečí a potřeba citové podpory (Matoušek, Pazlarová a kol., 2014b, s. 18; Matoušek, 2008, s. 252). Matoušek ve Slovníku sociální práce (2008, s. 253) uvádí, že lidé v rodině mají potřebu se navzájem společně setkávat a mají své zájmy a svá práva. Tyto potřeby jsou naplňovány ve funkční rodině (Matoušek, Pazlarová a kol., 2014b, s. 14).

Ekonomickou funkci rodiny do určité míry převzal stát, který v rámci sociální politiky poskytuje sociální podporu. Sociální politikou se zabývám více v páté kapitole.

1.2 Typy rodiny

1.2.1 Funkční rodina

Funkční rodina je založena na tzv. ritualizovaných činnostech, které vznikají přirozeně, např. rodina se sejde ke stolu k společnému jídlu, rodiče společně ukládají malé děti ke spánku, či podnikají společné aktivity. Tyto ritualizované činnosti pomáhají udržet rodinu pospolu. Každý člen v ní má svou roli, ať už fixní, nebo flexibilní.

V rodině je jasně dáno, že ji řídí dospělí a děti se podílí na chodu domácnosti úměrně dle jejich věku a povinností, za které jsou odpovědné. Děti by neměly být zatěžovány problémy nebo povinnostmi rodičů, kteří jsou za ně odpovědní (Matoušek, Pazlarová a kol., 2014b, s. 53).

Komunikace v partnerském nebo manželském páru je základem rodiny. Partneri by mezi sebou měli řešit konflikty. V ohrožených rodinách často dochází k neusmíření rodičů před dětmi (Kuchařová a kol., 2019, s. 171). „*Malé děti potřebují mít v dospělých jednoznačnou oporu.*“ (Matoušek, Pazlarová a kol., 2014b, s. 65) Když tuto oporu nemají, může mít problém se sociálním selháním a např. se začít chovat patologicky. (Štiková, Šenková a Belicová, 2020, s. 37).

1.2.2 Ohrožená rodina a dítě

Navrátilová (dle Matoušek a kol., 2013a, s. 359) ohroženou rodinu definuje jako tu, ve které nastává nevyrovnanost „*v sociálním fungování*“, a je důsledkem interakcí mezi jednotlivými členy domácnosti anebo mezi ní a „*subjekty v jejím okolí.*“ (Matoušek a kol., 2013a, s. 359). Rodiče, kteří si sami prošli traumatickou událostí či nezažili láskyplný přístup od svých rodičů, se musí vypořádat s transgeneračním přenosem u výchovy vlastních dětí (Matoušek, Pazlarová a kol., 2014b, s. 86). Studie in (Kuchařová

a kol., 2019, s. 18) upozorňuje na sedm hlavních oblastí ohrožených rodin jak v Evropské unii, tak i v České republice:

1. *„Ekonomický nedostatek, chudoba; ekonomická nejistota, nestabilita, obavy o budoucnost; nedostačující bydlení, nízká životní úroveň;*
2. *Sociální exkluze, chybějící sociální sítě (přátelé, širší rodina);*
3. *Stigmatizace, marginalizace, diskriminace ze strany institucí a právních norem;*
4. *Nedostatek času, přepracovanost, pracovní přetížení stres (zejména spojený se zaměstnáním) a jeho důsledky: různé zdravotní problémy, deprese, pocity úzkosti a problémy s chováním a vzděláváním dětí;*
5. *Chybějící stabilita rodiny, riziko rozvodu, obzvláště závažné pro děti – traumatické zážitky, boje mezi rodiči atd.;*
6. *Zdravotní problémy, především zdravotní postižení;*
7. *Násilí, alkohol.“*

Záleží na společnosti, jak se postaví k rozeznání a k eliminaci těchto příčin vzniku problémů v makrosociální i mikrosociální úrovni. Každá země vnímá pojetí rodinné politiky jinak, a proto snaha o změnu jejích nástrojů působí někdy kontraproduktivně (Kuchařová a kol., 2019, s. 18). Navrátilová (dle Matoušek a kol., 2013a, s. 361) píše, že sociální pracovníci zasahují do životních situací ohrožených rodin, aby nastala transformace rodiny. Úkolem sociálních pracovníků by měla být identifikace, porozumění a intervence interakcí, které narušují stabilitu rodiny a jsou nástrojem ke zmenšení rozsahu ohrožení rodin a nástrojem pro podporu změn v jejich životech.

Ohrožené dítě

Životní podmínky ohroženého dítěte pro něj představují hrozbu anebo narušují jeho biopsychosociální vývoj a začlenění do společnosti. Podle zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí (dále jen ZSPOD) může být ohrožené dítě týrané, zanedbávané nebo zneužívané, někdy je používán také pojem syndrom CAN. Důsledky ohrožení se mohou vyskytovat, jak na straně dítěte, tak na straně prostředí, ve kterém vyrůstá (Kuchařová a kol., 2019, s. 173).

Helus (dle Matoušek a kol., 2013b, s. 227) píše:

„... ohrožené dítě ohrožuje svět. Už tím, že trpí podvýživou, že mu chybí patřičné dovednosti a návyky, morální zásady apod., už tím ochuzuje svět o tvůrčí přínos osobnosti, již se mohlo stát. Může však také vyrůst v člověka, který se nejen nebude podílet na stavbě

světa, protože se tomu nenaučil, ale který se učiní zkázou tohoto světa, poněvadž ho nenávidí za všechny křivdy, které mu (svět) způsobil.“

Při hodnocení ohroženého dítěte Matoušek (2013b, s. 218-222) uvádí model 3x3x3 - tři roviny učení, tři základní sociální okruhy a tři zdroje rizik. První rovinou učení je rovina sociálních a emočních vztahů, které dítě vnímá již před početím a ovlivňuje, jak bude dítě přijímat autoritu. Tato rovina učení je předpokladem pro rovinu druhou, do které patří rovina vztahů a modelů chování, jež malé dítě vnímá a ukládá do podvědomí. Rovina poznatků a informací je poslední rovinou učení, která se předává lidskou řečí. Mezi tři základní sociální okruhy se řadí rodina, škola a vrstevníci dítěte. Tyto okruhy jsou pro dítě, jak zdrojem sociální opory a pomoci, tak zdrojem ohrožení a rizikem. Úmluva o právech dítěte uvádí další tři body, na kterých je založena. Jsou jimi právo na rozvoj a podporu dítěte, ochranu před škodlivými vlivy a participaci. Sociální pracovník vyhodnocující situaci dítěte musí zkoumat, jestli existují podmínky k naplnění těchto bodů úmluvy (Matoušek a kol., 2013b, s. 221).

1.3 Náhradní rodinná péče

NRP je jeden ze dvou systémů náhradní péče o dítě poskytující péči ohroženým dětem, tím druhým systémem je ústavní výchova, ale k relevanci tématu se práce zabývá pouze NRP (Štiková, Šenková a Belicová, 2020, s. 59). Jeroným Klimeš (2008, s. 7) v příručce Budování identity dítěte označuje NRP jako dlouhodobou formu péče o dítě, která neprobíhá v ústavu ani u biologických rodičů. NRP je zajišťována státem a je rozdělena do čtyř forem. *Ministerstvo práce a sociálních věcí* (dále jen MPSV) uvádí tyto formy NRP: péče jiné osoby neboli svěření, poručenství s osobní péčí, pěstounskou péči a pěstounskou péči na přechodnou dobu. Dítě umístěné do kterékoliv z forem NRP je vychováváno osobami, které nejsou jeho biologickými rodiči (Matějček, 1999, s. 31). Práce se zaměřuje právě na jednu z forem NRP, konkrétně na pěstounskou péči, protože projekt je navrhován pro organizaci, která doprovází pěstouny a je potřeba vymezit tuto problematiku.

1.3.1 Pěstounská péče

Jak již bylo zmíněno, PP je jedna z forem NRP a vzniká na základně soudního rozhodnutí, kdy soud svěří dítě do péče jiné osoby, v tomto případě pěstouna. Pěstoun má povinnost dítě v péči vychovávat, udržovat styk s jeho biologickými rodiči a má právo rozhodovat o běžných věcech dítěte. Ale např. o tom, kam bude dítě chodit do školy,

rozhodují rodiče nezbavení rodičovské odpovědnosti (Matějček, 1999, s. 35). V případě, že rodiče nerozhodnou v nejlepším zájmu dítěte, pěstoun může vyžadovat rozhodnutí po soudu. Pěstoun nemá vyživovací povinnost vůči dítěti jemu svěřenému (Matoušek, 2008, s. 134). Pokud je to potřeba, soud upraví styk, práva a povinnosti vyplývající z rodičovské odpovědnosti vůči dítěti v PP. Dále soud upraví výši výživného na základě možností rodičů (Občanský zákoník, 2012). Vyskytnou-li se vážné důvody pro zrušení PP, soud ji zruší (Matějček, 1999, s. 35).

PP se může stanovit buď na dlouhodobou dobu nebo na přechodnou dobu. PP na přechodnou dobu je využívána u dětí do jednoho roku života, aby se předešlo traumatu z pobytu v ústavním zařízení. Do PP na přechodnou dobu je dítě umístěno z důvodu dočasné neschopnosti jeho rodičů se o něj starat, kvůli vážné nemoci nebo výkonu trestu odnětí svobody. S dlouhodobou PP se setkáváme nejčastěji, a proto při další zmínce zkratky PP bude myšlena PP dlouhodobá (Matoušek a kol., 2013a, s. 467). PP (dlouhodobá) zaniká, když se stane dítě svéprávným nebo dosažením osmnáctého roku dítěte anebo do šestadvaceti let, pokud se připravuje na budoucí povolání (Občanský zákoník, 2012).

Pěstoun může být podle § 962 občanského zákoníku osoba, která musí „*skýtát záruky řádné péče, mít bydliště na území České republiky a musí souhlasit se svěřením dítěte do pěstounské péče.*“ (Občanský zákoník, 2012) Žadatel o zprostředkovanou PP podle ZSPOD podléhá vyšetřením, jak po stránce zdravotní, tak po stránce psychické, dále se u něj posuzuje jeho samotná osobnost, dispozice a motivace výchovy dítěte. Na rozdíl od zprostředkované PP, u nezprostředkované PP záleží na soudu a poté na daném soudci, jestli žadatel podstoupí posouzení a vyšetření nebo ne. U nezprostředkované PP nejsou tato vyšetření ze zákona povinná (Tovaryšová a Řezáč, 2022, s. 41).

PP je legislativně upravena podle § 958-§ 970 občanského zákoníku a ZSPOD.

Pěstounská péče zprostředkovaná

Zprostředkovaná PP je nepřibuzenská. Vznikají zde nové vazby mezi dítětem a pěstouny, nová rodina a nové výchovné prostředí (Tovaryšová a Řezáč, 2022, s. 44). Je méně častější než nezprostředkovaná PP.

Pěstounská péče nezprostředkovaná

Nezprostředkovaná PP je příbuzenská. Většinou se v příbuzenské PP jedná převážně o prarodiče (Nožířová, 2012, s. 17). *Orgán sociálně právní ochrany dětí* (dále jen

OSPOD) se snaží, aby dítě bylo svěřeno do péče příbuzným, pak teprve zkouší hledat jiné možnosti, kam dítě umístit. Dítě je v péči u příbuzných stabilní, zůstává v prostředí i síti vztahů, které zná. Zachovává svůj kulturní kontext původní rodiny a vyskytují se u něj menší rizika problémového chování. Příbuzenský vztah ale vždy nezaručuje kvalitní péči o dítě, protože prarodiče mohou při výchově vnoučat selhat znovu, když už selhali při výchově vlastních dětí (Tovaryšová a Řezáč, 2022, s. 45).

Identita dítěte v pěstounské péči

Dítě v PP má právo znát své rodiče a stýkat se s nimi, není-li to proti jeho zájmu. (Úmluva o právech dítěte, 1989). Dítě potřebuje znát svou identitu, jejíž součástí je jeho původ. „*Téma biologického rodiče nesmí být tabu a náhradní rodiče musí umět o něm bez problémů hovořit.*“ (Klimeš, 2008, s. 37) Pěstouni by měli o vlastních rodičích dětí mluvit jen v dobrém. Matějček (1999, s. 56) uvádí potřebu pozitivní identity jako jednu z psychických potřeb pro vývoj zdravé osobnosti. Výsledkem pozitivní identity je upevnění pocitu začlenění jedince ve společnosti a udávání jeho místa v něm, přináší smysluplnou perspektivu do budoucnosti. Klimeš (2008, s. 11) přirovnává ztrátu identity k separační reakci, kdy dítě zažívá pocit prázdna, vlastní neexistenci a prožívá citové propady. Dodává, že těchto stavů se jedinci špatně zbavují a často na ně reagují sebedestruktivním chováním např. užíváním drog, návykových látek a sexuální závislostí.

Kontakt dětí v pěstounské péči s biologickým rodičem

Sociální pracovníci, kteří se zabývají sociálně-právní ochranou dětí, ve spolupráci s organizacemi doprovázejícími NRP a dalšími sociálními službami zaměřenými na podporu ohrožených rodin poskytují odbornou podporu náhradním rodičům při udržování kontaktu dětí a biologických rodičů. „*Základním prostředkem podpory je otevřený rozhovor.*“ (Uhlířová, 2014, s. 13) Podle ZSPOD pěstoun a sociální pracovník mají umožnit kontakt dítěte s biologickým rodičem, je-li to v jeho zájmu. Důležitá je příprava pěstouna, dítěte a rodiče na toto setkání. Pěstoun nebo pracovník doprovodné organizace NRP by měl být dítěti před, během i po setkání s rodičem oporou. Ale neměl by nutit dítě do kontaktu s rodičem, jestliže se na to necítí být připraveno. Kontakt s biologickým rodičem dále upravuje čl. 9, odst. 3 Úmluva o právech dítěte.

1.4 Doprovázející organizace

Pěstouni si sami vyberou doprovázející organizaci a uzavřou s ní dohodu o výkonu PP podle §47b-§47c ZSPOD. Dohoda o výkonu PP je uzavřena po dobu pobytu dítěte v PP

od jeho svěřeni až po jeho odchod z PP (Štiková, Šenková a Belicová, 2020, s. 134). Doprovázející organizace mohou být zřizovány státem nebo jiným právním subjektem. „*Sociální pracovník doprovázející organizace se v praxi obvykle označuje pojmem klíčový pracovník.*“ (Tovaryšová a Řezáč, 2022, s. 47) Jeho místo výkonu práce je buď obecní úřad s rozšířenou působností nebo OSPOD, krajský úřad nebo nezisková organizace jako je např. *ISIS – občanské sdružení pro pomoc náhradním rodinám, z.s.*, jejíž podrobná analýza je rozepsána v praktické části práce.

Klíčoví pracovníci v těchto organizacích podporují náhradní rodiny v péči o dítě a naplnění jeho potřeb, poskytují poradenství a zajišťují potřebné služby. Spolupracují také se sociálními pracovníky OSPOD, kterým dvakrát ročně předkládají zprávu o celkovém stavu dítěte a rodiny a naplňování individuálního plánu dítěte (dále IPOD). Klíčový pracovník navštěvuje pěstounskou rodinu dvakrát do měsíce, většinou v domácnosti rodiny, aby viděl prostředí, ve kterém dítě vyrůstá a zjistil, jak rodina zvládá jeho péči a jak se vyvíjí. Ptá se rodiny, zda se od poslední návštěvy něco změnilo, s čím jí může být nápomocen. Pomocí různých technik komunikuje pracovník s dítětem o jeho zálibách, potřebách a problémech (Tovaryšová a Řezáč, 2022, s. 47). Pěstouni mají povinnost se vzdělávat v různých oblastech, které se týkají výchovy a péče o dítě v rozsahu 24 hodin ročně, což je dáno § 47a odst.2 písm. f) ZSPOD.

2 Rešerše výzkumů a zdrojů

Výběr odborné literatury k bakalářskému projektu probíhal pomocí hledání klíčových slov v univerzitní knihovně. Klíčová slova byla zadána také do systémové databáze EBSCO. Klíčová slova jsou rodinná konference, pěstounská péče a náhradní rodinná péče. Odborná literatura k náhradní rodinné péči a pěstounské péči byla obsáhlejší, a proto jsem ji třídila podle obsahu knih. U pojmu rodinné konference jsem nebyla tolik úspěšná, protože mi databáze našla většinou kvalifikační práce s tématem rodinné konference a metodiku rodinné konference. Zkusila jsem zadat pojem v anglickém jazyce: family conferences. Zde jsem již byla úspěšnější, ve výsledcích hledání bylo mnoho různých článků a publikací, které jsem vyfiltrovala pomocí zobrazení knižních děl. Tím jsem se dostala ke knize *Family group conferencing in social work*, která byla dostupná v univerzitní knihovně.

Dále jsem čerpala z právních dokumentů, které upravují problematiku rodiny, náhradní rodinné péče a ohroženého dítěte. Mezi hlavní právní dokumenty, ze kterých jsem čerpala, patří občanský zákoník, zákon o sociálně-právní ochraně dětí a Úmluva o právech dítěte.

Organizace Amalthea je jedna z prvních organizací v České republice, která začala používat v roce 2009 rodinnou konferenci jako metodu při práci s ohroženým dítětem. Vypracovala metodiku rodinné konference v roce 2012. O rok později MPSV realizovalo pilotní projekt *Systémová podpora procesů transformace systému péče o ohrožené děti a rodiny*, v rámci kterého byl uskutečněn program zavedení rodinné konference v České republice. Výsledkem bylo zjištění efektivního dopadu na práci s ohroženým dítětem, a to i přes uskutečnění pouhých 17 rodinných konferencí z navržených 50. Bylo vyškoleno 60 organizací, ale pouze dvě se více soustředily na realizaci rodinných konferencí i po ukončení projektu. První organizací je *Centrum rodinných konferencí LATA* a druhou *RK centrum*, které vzniklo ve spolupráci s organizacemi *Amalthea* a *energia*. Ostatní organizace během realizací rodinných konferencí narazily na nezáměr ze strany pracovníků OSPODu anebo jim nestačily finance na realizaci (Matulayová, Jurníčková a Matulayová, 2021, s. 15-17; Pavlíková, *n.d.*). V současné době realizují rodinné konference již zmíněné organizace *Centrum rodinných konferencí LATA* a *RK centrum*, dále organizace *Trialog* v Brně, v Českých Budějovicích organizace *Jihočeská rozvojová*, v Českém Krumlově organizace *Paventia* a poslední organizací je *Sociální centrum Radka* v Kadani (Užitečné zdroje - Odborná pomoc, 2022).

3 Propojení s teoriemi sociální práce a etické hledisko

Definice sociální práce není jednoznačná, mění se na základě toho, jak ji vnímá společnost, klienti a odborníci. Nelze ji definovat jedním způsobem po celém světě, protože je ovlivněna různými kontexty (Payne, 2014, s. 19). Sociální práce reaguje na sociální problémy dané doby a podle toho se vyvíjí různé teorie používané v praxi (Matoušek a kol., 2013b, s. 12). Navrátil (dle Matoušek, 2012, s. 192) definuje „*sociální práci jako vědu a umění*.“ Umění proto, že sociální pracovník musí vybalancovat poskytnutí pomoci klientovi, kterou potřebuje, a sociální kontrolu, aby se na něm klient nestal závislým. Vědou proto, že tvoří nové teorie k řešení různých problémů. Payne (2014, s. 5) chápe teorii jako souhrn obecných myšlenek, které interpretují a reflektují naše vědění o světě kolem nás. Teorie sociální práce je tedy teoretickým konceptem, který umožňuje sociální práci lépe provádět nebo chápat.

3.1 Teoretická východiska rodinné konference

Sociální práce je postavena na mnoha teoriích a využívá v praxi různé metody. Následně vybranými a popsány teoriemi jsou síťování, empowerment, přístup silných stránek a ekosystémová teorie, na kterých je metoda RK založena. Teorie jsou vybírány z knihy *Family group conferences in social work*.

3.1.1 Síťování

Teorie sítí nebo taky síťování se využívá ke zjištění podpůrné sítě klienta, v kontextu RK rodiny. Síťování se soustředí také na „... *rozvoj a udržování sociálních sítí, vytváření podmínek pro výměnu zdrojů a vzájemnou spolupráci*.“ (Matulayová, 2021, s. 11) Síťování je jeden z principů, na kterém je RK postavena. Sociální pracovník zkoumá okolí klienta a pomáhá mu určovat účastníky klientovy podpůrné sítě, potenciální účastníky RK. Podpůrnou síť klienta tvoří formální i neformální síť vztahů. Do formální sítě patří odborníci, veřejné a soukromé organizace. Neformální síť tvoří rodina jak nukleární, tak širší, dále také přátelé, blízcí, sousedé, kamarádi ze školy a kolegové z práce a je hlavním zdrojem pomoci a podpory při řešení situace během RK. Síťování je založeno na systemickém přístupu, který se zaměřuje na vztahy a sociální kontext klientovy situace.

3.1.2 Empowerment

Mezi další teoretické východisko patří empowerment z angličtiny zplnomocňování. Znamená to, že klient za pomoci sociálních pracovníků přebírá větší moc nad svým životem a životními podmínkami (Matulayová, 2021, s. 11-13). Zmocňování klienta je založeno na jeho silných stránkách, zaměřuje se na jeho schopnosti a systém podpory, a zároveň je základní hodnotou RK (Edwards a Parkinson, 2018, s. 6-7). Díky RK se může rodina rozhodovat o podobě řešení své situace a za pomoci participace se podílet na vlastním řešení (Matulayová, 2021, s. 14).

3.1.3 Přístup silných stránek

Přístup založený na silných stránkách se zabývá schopností využívat silné stránky a zdroje z okolí k řešení obtížných situací klienta, rodiny a komunity. Považuje je za odborníky na své problémy, potíže, obavy a na svůj vlastní život. RK se řadí do oblasti přístupů sociální práce založených na silných stránkách, které se snaží využít již existující silné stránky rodiny, a právě ty rozvinout. Snaží se zmenšit a odstranit obavy. Rodina má během RK za cíl sestavit rodinný plán k vyřešení těchto potřeb, problémů a obav. Tento plán má rodinnou stanovené cíle, které při řešení problémů má rodina naplnit (Edwards a Parkinson, 2018, s. 16-18).

3.1.4 Ekosystémová teorie

Ekosystémová teorie zkoumá interakci mezi člověkem a jeho sociálním prostředím a zároveň mu nabízí řešení problémových interakcí, hledání a rozšiřování zdrojů. Sociální prostředí člověka lze pochopit na základě tří systémů, ve kterých žije. Je to mikrosystém, mezosystém a makrosystém. V mikrosystému se RK zabývají samotnou rodinou jako modelem rozhodování, kdy koordinátor podporuje rodinu, aby společnou domluvou dospěla k vytvoření plánu. V úrovni mezosystému mají RK dopad na zlepšení vztahů s jedincem a subjekty této úrovně, např. školou, odborníky, zaměstnavateli. Základním principem ekosystémové teorie v rodinných konferencích je to, že rodina může pochopit a převzít odpovědnost za péči, ochranu a chování svých členů (Edwards a Parkinson, 2018, s. 28-29).

3.2 Etické hledisko

Sociální pracovníci jsou vázáni dodržovat etický kodex sociálního pracovníka České republiky určující hodnoty sociální práce, které jsou realizovány pomocí etické

zodpovědnosti rozhodování a jednání. Mezi hodnoty sociální práce podle kodexu patří lidská důstojnost, sociální změna, sociální rovnost, mezilidské vztahy, mlčenlivost a diskrétnost. Sociální pracovník má etickou zodpovědnost vůči svému zaměstnavateli provozujícímu sociální služby, klientovi příslušné služby, kolegům a společnosti. Sociální pracovník se v průběhu práce s klienty potýká s různými etickými výzvami a dilematy (Etický kodex sociálního pracovníka České republiky, *n.d.*, s. 1-5).

Tyto výzvy a dilemata v doprovázející organizaci sociální pracovníci řeší např. v poradenství, které poskytují pěstounům při rozhodování o nejlepším zájmu dítěte a kontaktu s biologickými rodiči. Na praxi jsem zažila případ, kdy se klientka přišla poradit do organizace ohledně biologického rodiče, jenž byl ve výkonu trestu a vyvíjel na pěstounku nátlak, aby mohl kontaktovat své dítě. Dilematem v tomto případě může být, jaký druh kontaktu, do jaké míry a v jakém rozmezí udržovat kontakt mezi rodičem ve vězení a dítětem v PP, aby to bylo v nejlepším zájmu dítěte.

4 Rodinná konference jako nástroj pomoci rodinám

„Rodinná konference... je setkání rodiny a dalších osob okolo rodiny (příbuzní, sousedé, přátelé, zástupci komunity atd.) s cílem společně najít řešení problému v rodině tak, aby bylo zajištěno bezpečí dítěte a posílily se kompetence samotných členů rodiny.“ (Pavlíková, Martínková a Ženíšková, 2015, s. 9) Metoda RK je založena na principech, která využívá civilní práva k omezení zásahu státu do rodinného života skrze tolerantní přístup podporující rozhodování rodin (Matulayová, 2021, s. 15). Matoušek (2013a a kol., s. 305) tvrdí, že „nejde jen o metodu sociální práce, ale o přístup, který podporuje kompetence občanů řešit své problémy vlastními silami.“ Cílem RK je podpora rodiny v přijímání odpovědnosti za svou situaci; zlepšení motivace a její angažovanosti do řešení situace dítěte; budování formálních i neformálních podpůrných sítí pro rodiny; poskytování informací o službách, které mohou rodiny využít a informovat je o prevenci nebo prohloubení syndromu CAN (Pavlíková, Martínková a Ženíšková, 2015, s. 14).

4.1 Vznik rodinné konference a jejich rozvoj v České republice

RK vychází z tradičních postupů řešení a rozhodování původního obyvatelstva Nového Zélandu, kmene Maorů. Vznikly jako reakce na řešení situace maorských dětí přijetím zákona v roce 1989 *o dětech, mladých lidech a jejich rodinách*, který klade důraz na odpovědnost rodin za své příbuzné, bezpečnost a práva dětí, respektování kulturní rozmanitosti a partnerství mezi komunitou a vládou (Pennell, 2004, s. 121). Zákon „... zakotvuje rodinnou konferenci jako pevnou součást péče o ohrožené dítě včetně trestněprávní oblasti u mládeže ...“ (Pavlíková, Martínková a Ženíšková, 2015, s. 8). Neumannová (dle Pavlíková, Martínková a Ženíšková, 2015, s. 8) dodává, že pro Maory rodina znamená celý kmen, nejen nejbližší příbuzné. Dále dodává, že důležitá rozhodnutí a složité situace řeší na specificky daném místě.

Po vzoru novozélandského zákona v roce 1998 zavedlo Nizozemsko, jako jedna z prvních zemí, model RK. V České republice proběhl pilotní projekt *MPSV* inspirovaný nizozemskou centrálou *Eigen Kracht*, která pomáhala školit české sociální pracovníky, koordinátory a administrátory. Projekt *Systémová podpora procesů transformace systému péče o ohrožené děti a rodiny* probíhal od jara 2014 do podzimu 2015. Zapojilo se do něj osm krajů, jmenovitě Jihomoravský, Královehradecký, Moravskoslezský, Olomoucký, Pardubický, Středočeský, Ústecký a Kraj Vysočina. Než tento projekt proběhl, pokoušelo se o zorganizování prvních rodinných konferencí několik neziskových organizací v Česku

již dříve. „Vedle toho se také někteří sociální pracovníci více zapojovali do řešení situace širokou rodinu a využívali při rodinných setkáních prvky rodinné konference.“ (Pavlíková, Martínková a Ženíšková, 2015, s. 8). Organizace Centrum rodinných konferencí Lata a RK centrum se v současnosti zabývají realizací, vzděláváním a propagací rodinných konferencí (Matulayová, 2021, s. 16). Během evaluační analýzy projektu MPSV se zjistilo, že i když mají RK pozitivní dopad na to, jak (Jirásek a kol., 2015, s. 54):

- „získat reálný obraz o situaci a potřebách ohroženého dítěte v rodině
- bezpečně a ohleduplně komunikovat o potřebách a pocitech ohroženého dítěte
- získat informace o vzájemných vztazích, silných i slabých stránkách rodiny
- rozšířit bezpečný kruh okolo dítěte v ohrožení
- motivovat rodinu a její nejbližší okolí k aktivitě, osobní angažovanosti a spolupráci
- při hledání řešení ohrožení dítěte
- aktivizovat podpůrnou síť v okolí rodiny ve prospěch dítěte
- posílit identitu dítěte a pocit sounáležitosti s rodinou“

tak se zavádění RK setkávalo s různými otázkami, neadekvátní informovaností veřejnosti i odborníků, což způsobuje překážku pro normální používání rodinných konferencí při práci s ohroženými rodinami. Metodická a supervizní setkání koordinátorů a administrátorů by měla zajistit propagaci a lepší informovanost odborné i širší veřejnosti o využití RK (Matulayová, 2021, s. 16).

4.2 Rozdíl mezi rodinnou konferencí a rodinnou skupinovou konferencí

V anglicky mluvících zemích se používá pojem Family Group Conferences a nerozlišuje se oblastí zaměření, jako u nás. V České republice se Family Group Conferences rozlišuje na rodinnou konferenci a rodinnou skupinovou konferenci, které se neliší pouze oblastí zaměření, ale také svým průběhem. Rodinné skupinové konference se zabývají trestně právní oblastí, vychází z filozofie restorativní justice (nápravného řízení) a využívají se u dětských a mladých pachatelů. U rodinných skupinových konferencí chybí soukromý čas rodiny. Zatímco rodinná konference řeší případy v oblasti sociálně-právní, podporu zranitelných dětí a jejich rodin, narušených vztahů atp. (Tomášek, 2019, s. 101).

4.3 Rozdíl mezi rodinnou a případovou konferencí

„Případová konference je plánované a koordinované multidisciplinární setkání rodičů, příp. dítěte a odborníků, kteří s rodinou a dítětem ohroženým ... pracují.“ (Bechyňová a Konvičková, 2020, s. 91) Rozdíl mezi RK a jinými rozhodovacími setkáními, jako je případová konference, je v tom, kdo má hlavní slovo o rozhodování plánu. U RK je to rodina, která rodinný plán vymyslí a následně konzultuje s odborníky a na základě toho je pak schválen. Naopak u případové konference jsou to většinou odborníci, kteří vymyslí individuální plán péče s mírnou konzultací a zapojením rodiny (Edwards, 2018, s. 6). Případovou konferenci zpravidla svolává pracovnice *OSPOD* (Bechyňová a Konvičková, 2020, s. 91), zatímco RK svolává klíčový pracovník, který nějakým způsobem přímo pracuje s rodinou (Dunovská, 2015, s. 27). Případové konference jsou ukotveny v *ZSPOD* a Pazlarová (dle Matoušek a kol., 2013a, s. 270) uvádí, že jsou závaznou součástí sociální práce při řešení situací v práci s ohroženou rodinou. RK není upravena konkrétním zákonem, je uvedena v metodickém doporučení *MPSV* č. 3/2009 k vytvoření *IPODu* (Dunovská, 2015, s. 8) a ve vyhlášce č. 473/2012 Sb. o provedení některých ustanovení zákona o sociálně-právní ochraně dětí jako změna provedená vyhláškou č. 449/2021 Sb. § 2 odst. 2b).

4.4 Proces rodinné konference

Celým procesem RK provází rodinu nezávislý koordinátor, který nemůže nijak ovlivnit výsledek řešení a obsah rodinného plánu, který je výstupem konference (Pavlíková, Martínková a Ženíšková, 2015, s. 9). Proces RK je rozdělen do čtyř fází: návrhu, přípravy, rodinného setkání a realizace rodinného plánu.

4.4.1 Návrh

Zadavatelem RK je většinou klíčový pracovník, který s rodinou pracuje a RK svolává. RK může také svolat pracovník *OSPODu* nebo někdo z příbuzných rodiny (Pavlíková, Martínková a Ženíšková, 2015, s. 11). Je důležité rodinu motivovat a vysvětlit jí přínosy RK, protože může mít obavy z jejího uspořádání. Právě rodina je hlavním nástrojem pro vyřešení situace, a ne žádný nástroj v rukou neziskové organizace či státní instituce (Pavlíková, Martínková a Ženíšková, 2015, s. 25).

4.4.2 Příprava

Příprava na RK je jednou z nejdůležitých fází, aby bylo setkání úspěšné. Nezávislý koordinátor má důležitou roli, jelikož má na starost přípravu konference. Připravuje účastníky na setkání, obeznámí je s tím, co je RK, jak bude probíhat, kdo na ní bude přítomen a jaká je jejich role na setkání. Účastníci setkání tvoří podpůrnou síť rodiny. Společně s rodinou vytváří seznam účastníků, kteří by na rodinné konferenci neměli chybět, zda je vhodné zapojit děti do procesu příprav a průběhu RK. Pokud ne, koordinátor musí zařídit, aby jejich hlas formou jejich přání a pocitů během konference zazněl. Pokud ano, děti jsou řádně připraveny na konferenci, zapojí se do příprav, kdy pomáhají s výběrem neutrálního místa, občerstvení a oblíbené hudby. Dále se podílí na výběru účastníků a jejich zasedacím pořádku. Vybere si podpůrnou osobu, která s ním bude v průběhu konference, např. kamaráda (Edwards a Parkinson, 2018, s. 37-42). „*Je třeba jasně říci, že doporučené osoby se musí rodinné konference zúčastnit.*“ (Edwards a Parkinson, 2018, s. 37) Pennell (2004, s. 121) zase tvrdí, že rodinní příslušníci mají možnost se rozhodnout, zda se rodinné konference zúčastní nebo ne. Aby podpůrná síť rodiny přijala pozvání a zúčastnila se, je lepší osobní pozvání, kterým lze předejít různým nedorozuměním, jež by mohla na konferenci vzniknout. Příprava samotné RK trvá čtyři až osm týdnů. (Pavlíková, Martínková a Ženíšková, 2015, s. 26).

4.4.3 Rodinné setkání

Samotné rodinné setkání se uskutečňuje na domluveném neutrálním místě a probíhá ve třech fázích, z nichž první fáze je sdílení informací, druhá pak soukromý čas rodiny a poslední fází je představení a přijetí plánu.

Sdílení informací

Nezávislý koordinátor zahájí setkání přivítáním a představením se. Poděkuje formálním i neformálním účastníkům podpůrné sítě rodiny, že si na setkání udělali čas. Účastníci se představí a sdělí, jaký vztah mají vůči dítěti, které je předmětem RK. Dítě následně přednese svá přání. Všichni zúčastnění RK jsou seznámeni se základními pravidly pro hladký průběh setkání. Základní pravidla vytvoří koordinátor se členy rodiny během přípravy a týkají se toho, aby se diskuse v soukromém čase rodiny soustředila na dítě, budoucnost a každý účastník měl rovný hlas. Zadavatel přednese důvody pro svolání RK a situaci rodiny. Účastníci by neměli být překvapeni důvody svolání, jelikož s nimi byli seznámeni v přípravné fázi. (Edwards a Parkinson, 2018, s. 44). Koordinátor „*vyzve*

odborníky, aby rodině sdělili potřebné informace..., rodina má prostor pro kladení otázek, je to pro ni příležitost, jak shromáždit informace o problémech, které je třeba řešit, a o dostupných zdrojích, které jim mohou pomoci při jejich řešení. Dále „... *zajistí, aby rodina nezačala vytvářet plán řešení v úvodní části, ale až v soukromé části.*“ (Pavlíková, Martínková a Ženíšková, 2015, s. 22; Edwards a Parkinson, 2018, s. 45) Jakmile koordinátor určí osobu zodpovědnou za sepsání rodinného plánu, pověří někoho z účastníků, aby jej po vytvoření tohoto plánu zavolal zpět do místnosti. Odchází pryč a s ním i odborníci a všichni ti, kteří nebyli požádáni, aby zůstali na soukromý čas rodiny.

Soukromý čas rodiny

V České republice se někdy používá pojem soukromá rodinná rada, záleží, podle jaké země modelu rodinných konferencí se zrovna pracovníci inspirovali. (Dunovská, 2015, s. 31). Soukromý čas rodiny je neomezeným časem pro rodinu k vytvoření rodinného plánu. Tato fáze rodinné konference je zásadní a zajišťuje, že setkání je vedeno právě rodinou (Edwards, 2018, s. 45). V rodinu je vložena důvěra, že zvládne sestavit návrh na vlastní řešení. V této fázi je přítomna pouze rodina a její blízcí.

Rodinný plán musí mít jasné a srozumitelné úkoly, které odpovídají na danou otázku, kvůli čemu byla RK svolána, a musí být pro dítě bezpečným. Plán se napíše na papírový flipchartový blok a by měl obsahovat, kdo, co, jak a jaké úkoly splní do daného termínu. (Pavlíková, Martínková a Ženíšková, 2015, s. 31-32). „*Koordinátor je k dispozici rodině po celou dobu trvání soukromého času rodiny. V případě, že se diskuse nad plánem zadrhne a rodina si neví rady, může využít možnosti přivolat koordinátora.*“ (Pavlíková, Martínková a Ženíšková, 2015, s. 32) Ten nesděljuje rodině své názory, nijak jí neradí s řešením a vytvořením plánu, snaží se jí jen pomoci neutrálními otázkami, aby si rodina přišla na řešení sama (Pavlíková, Martínková a Ženíšková, 2015, s. 32). Když se rodina shodne na plánu, rodina zavolá koordinátora zpět a následuje poslední fáze setkání (Edwards a Parkinson, 2018, s. 45).

Představení a přijetí plánu

Koordinátor prochází s rodinou sestavený plán, zda odpovídá stanoveným otázkám, kvůli kterým se konference pořádala. Může se jich zeptat, jak budou řešit krizi plánu. Rodina představí vytvořený plán všem účastníkům RK. Pokud kdokoli z odborníků požádá o objasnění některé pro ně nejasné části plánu, rodina mu ji musí vysvětlit. Společně schválí dohodnutý plán, který na výzvu koordinátora rodina podepíše. Přijatý

plán pak koordinátor rozešle všem, kdo se podílí na jeho naplňování (Edwards a Parkinson, 2018, s. 46).

4.4.4 Realizace plánu

Koordinátor se domluví s rodinou, „*jak proběhne kontrola realizace plánu a kdo ji povede.*“ (Pavlíková, Martínková a Ženíšková, 2015, s. 33) Po domluvě může kontrola realizace probíhat tak, že po předem domluvené době, třeba po čtyřech týdnech od průběhu RK, zavolá koordinátor někomu z členů rodiny a zeptá se, jak probíhá realizace plánu. Tato kontrola by měla sloužit jako motivace k naplňování plánu (Pavlíková, Martínková a Ženíšková, 2015, s. 34)

5 Vazba na sociální politiku

NRP je součástí českého sociálního systému, který poskytuje ochranu dětem z úplných i neúplných rodin. Je poskytována v rámci jedné z oblastí sociální politiky a tou je rodinná politika, která je popsána v podkapitole rodinná politika. PP využívá různé funkce a principy sociální politiky, hlavně zdůrazňují princip solidarity. RK naplňuje také některé z funkcí sociální politiky a základních principů sociální politiky, zvláště princip subsidiarity.

Sociální politika je nedílnou součástí každého vyspělého státu. I když je v jiných zemích realizována jinak než v České republice, mají společné znaky. Není jednoznačně definovatelná. Podle Kaczora (2022, s. 11) „*je sociální politika souhrn nástrojů a opatření státu, které vedou k podpoře osob s nějakým sociálním handicapem (např. nemoc, nezaměstnanost, stáří atp.), stejně jako k podpoře společensky žádoucího chování (mateřství a rodičovství, péče o seniory atp.)*“. Krebs (2015, s. 19) definuje sociální politiku „*jako určitý systém s četnými vnitřními komplikovanými vazbami i s vazbami na ostatní prvky společenského systému*“. Rozlišuje sociální politiku na širší a užší pojetí. V širším pojetí ji lze chápat jako určitá opatření státu i subjektů, které působí na sociální okruh lidí. V užším pojetí reaguje na sociální nebezpečí a jeho případné důsledky (Krebs, 2015, s. 24-25). Knausová (2005, s. 17) sociální politiku vnímá v širším pojetí jako činnosti, které se přímo týkají životních podmínek jedinců. Sociální politika v užším pojetí je podle Knausové zaměřena na společenské úsilí, které se orientuje na vylepšení nebo udržení základní životní úrovně jedinců.

5.1 Principy sociální politiky

Principy sociální politiky jsou pravidlem, které by mělo být při formování sociální politiky respektováno. Základní principy sociální politiky, mezi které patří princip solidarity, princip subsidiarity, princip participace a princip sociální spravedlnosti, zajišťují funkčnost a efektivnost. Tyto principy se navzájem proplétají, jsou spolu úzce spojeny a na nich by sociální politika měla stát (Kaczor, 2022, s. 14). Principy jsou popsány v následujících podkapitolách a jsou propojeny s využitím v PP.

Princip sociální spravedlnosti

Sociální spravedlnost je zásadní princip sociální politiky. Spravedlnost je spojena s přerozdělováním a rozdělováním příjmů, šancí a životních příležitostí mezi konkrétní

jednotlivce státu nebo také sociální skupiny. „...sociální spravedlnost je hodnota vedená myšlenkami humanismu, lidského dobra a prospěchu.“ (Krebs, 2015, s. 28) Ti, kdo zkoumají sociální politiku, uvádí, že „...sociální spravedlnost je pojem relativní...“ (Krebs, 2015, s. 29). Vnímání sociální spravedlnosti ve společnosti je dáno sociálními rozdíly, nerovnostmi a subjektivním hodnocením lidí. Macek (dle Krebs, 2015, s. 29) rozděluje sociální spravedlnost do těchto tří přístupů: každému stejně, každému podle jeho zásluh a každému podle jeho potřeb.

V systému NRP se využívá jeden z přístupů principu sociální spravedlnosti, a to každému podle jeho potřeb. Dítě, které je přijato do PP, má své individuální potřeby, které jsou péčí v pěstounské rodině naplňovány. Potřeby dítěte se řeší hlavně na rodinné konferenci. Přístup každému stejně v systému NRP nelze uplatnit, protože ne každé dítě má to štěstí vyrůstat v náhradní rodině a vyrůstá v ústavním zařízení.

Princip sociální solidarity

Sociální solidarita nebo také vzájemná podpora a sounáležitost „je prostředkem k naplňování sociální spravedlnosti.“ (Kaczor, 2022, s. 16) Sociální solidaritu Krebs chápe tak, že člověk je tvor společenský, který žije ve společnosti a nežije si jen sám pro sebe. Ale jsou i situace, kdy je člověk odkázán na pomoc druhých, jejich podporu a je závislý na společném soužití lidí. Solidarita je vyjádřením lidského soucitu, vzájemné pospolitosti a odpovědnosti vůči druhým (Krebs, 2015, s. 32). Solidaritu lze rozdělit na vynucenou a dobrovolnou. Vynucená sociální solidarita je dána státem pomocí právních předpisů. Mezi vynucenou solidaritu patří platby sociálního a zdravotního pojištění a také daňové odvody. Kdežto dobrovolná sociální solidarita není závislá na okolí, není ničím daná, pouze na vůli jedince (Kaczor, 2022, s. 17). Dobrovolná solidarita je lidmi více docenována a „má vyšší morální hodnotu“ (Krebs, 2015, s. 33)

PP je sama o sobě velkým aktem sociální solidarity, to znamená, že rodina, která přijme do PP nevlastní („cizí“) dítě, projevuje solidaritu společnosti a státu. Miroslav Macela v rámci projektu *MPSV* s názvem *Systémový rozvoj a podpora sociálně-právní ochrany dětí* provedl analýzu financování systému o ohrožené děti a uvádí, že dítě v PP je méně nákladnější pro stát než v ústavním zařízení. Co se týče financování jednoho dítěte za měsíc, činilo v roce 2016 dvojnásobný až trojnásobný rozdíl, záleželo na typu ústavního zařízení (Macela, 2018, s. 62-66). Rodina, která přijme dítě do PP, se může sama ocitnout v sociálním ohrožení a potřebuje pomoci vytvářet zázemí při péči o dítě. Ke zmírnění

tohoto ohrožení dostává rodina od státu dávky PP, které jsou více rozepsány v podkapitole rodinná politika. Doprovázející organizace pro pěstouny rodině pomáhá předejít tomuto ohrožení a být jí oporou.

Princip subsidiarity

„Princip subsidiarity je v moderních společnostech chápán jako princip spojující osobní odpovědnost se solidaritou.“ (Krebs, 2015, s. 37) Tento princip říká, že poskytnutí pomoci by mělo být na té úrovni, kde je nejvíce efektivní. Člověk je proto povinen na prvním místě pomoci sám sobě, a pokud to není možné, má mu pomoci rodina, je-li to v jejích silách. Jakmile se rodina dostane do nesnázi a nemůže si sama pomoci, hledá pomoc u přátel, různých organizací a až na posledním místě u státu. Ten by měl vychovávat občany k převzetí opravdové sebeodpovědnosti za svou sociální událost a vytvářet prostor pro autonomní jednání (Krebs, 2015, s. 37-38).

Princip subsidiarity v PP podporuje řešení problémů přímo na úrovni konkrétní rodiny, aby dítě, pokud je to možné, nemuselo být umístěno do ústavního zařízení a mohlo zůstat alespoň v náhradním rodinném prostředí. PP tak poskytuje dítěti domácí prostředí, kde může růst a rozvíjet se, jestliže z nějakých důvodů nemůže zůstat ve vlastní rodině.

RK je založena na principu subsidiarity. Jak je již zmiňováno v předchozí kapitole, rodina je odborníkem na svůj život a díky bohaté podpůrné síti přítomné na konferenci zvládne vyřešit svou situaci za případné pomoci odborníků bez vnějšího zásahu státu. Subsidiarita podporuje schopnost řešit vzniklé problémy v rodině na úrovni rodiny.

Princip participace

Princip participace znamená podílení se občanů na realizování společenského života a všeho, co jej ovlivňuje. Pomocí volebního práva mají lidé možnost ovlivňovat sociální politiku a český sociální systém a podílet se na něm. (Kaczor, 2022, s. 19). V demokratické společnosti se občané aktivně zapojují do stanovování a provádění cílů, zájmů a potřeb sociálních subjektů sociální politiky. Občané už nejsou jen pasivními příjemci opatření státu, ale aktivně se podílejí na jejich tvorbě a uskutečňování (Krebs, 2015, s. 38-39).

V rámci PP se pěstouni podílí na rozhodování v různých oblastech ohledně dítěte, např. vzdělání, zdravotním stavu atd. RK by se v tomto ohledu dala využít k rozhodování o těchto věcech s biologickými rodiči, pokud je to možné. RK tedy využívá princip

participace, kdy zapojuje dítě do rozhodovacího procesu ohledně řešení problémů a naplňování jeho potřeb.

5.2 Funkce sociální politiky

V rámci sociální politiky jsou naplňovány tyto funkce: ochranná, homogenizační, stimulační a preventivní. Jsou navzájem propojené a plní různé funkce nejen ve společnosti, ale také v životě jedince. (Krebs, 2015, s. 56) Funkce jsou propojeny s jejich využitím v RK.

Ochranná funkce

Ochranná funkce je „nejstarší“ funkcí sociální politiky a je „tradičním a stabilním prvkem“ (Krebs, 2015, s. 57). Snaží se eliminovat následky sociálních událostí, jež jsou propojeny s oblastí politiky zaměstnanosti anebo s různými životními stádii a událostmi, kdy je jedinec nebo sociální skupina, nejčastěji rodina, znevýhodněna vůči ostatním ve smyslu ekonomickém nebo sociálním (Krebs, 2015, s. 57). Kaczor (2022, s. 20) dodává, že tyto sociální události by mohly ohrozit zdraví nebo životní stav obyvatel.

RK využívá ochrannou funkci sociální politiky tím, že může rodinu ochránit před vznikem budoucích problémů. Rodina může v průběhu konference objevit něco, co by v budoucnu mohl být problém a domluvit se na strategii zabránění vzniku tohoto problému.

Homogenizační funkce

Homogenizační funkce je proces, který zajišťuje rovné příležitosti pro jednotlivce ve společnosti v oblastech, jako je vzdělání, práce a zdravotní péče, a to v souladu s jejich individuálními schopnostmi. Tato funkce také odlehčuje při sociálních nerovnostech v životních podmínkách a eliminuje neoprávněné rozdíly (Krebs, 2015, s. 62). Kaczor ještě ve své knize (2022, s. 20) uvádí zmírnění nejen sociálních rozdílů, ale také majetkových.

RK zajišťuje rovné příležitosti všech přítomných včetně dětí k vyjádření se k dané situaci nebo problému. Podpora sdílení zdrojů v rámci širší rodiny umožňuje pěstounské rodině zajistit podobné životní podmínky pro všechny její členy.

Stimulační funkce

„Posláním stimulační funkce je obecně řečeno podporovat, podněcovat, vyvolávat žádoucí sociální jednání jednotlivců a sociálních skupin jak v oblasti ekonomické, tak i mimo ni.“ (Krebs, 2015, s. 62) Stimulační funkce má za cíl ovlivňovat žádoucí, plánovaný a požadovaný vývoj sociálně ekonomických procesů, vztahů a jevů v sociální politice (Krebs, 2015, s. 62). Efektivní stimulace by měla motivovat obyvatele dané země k příznivému chování. Například při ztrátě zaměstnání a nízké podpoře zaměstnanosti je člověk donucen si rychle najít nové zaměstnání (Kaczor, 2022, s. 20).

RK využívá stimulační funkci, kdy za pomoci principu participace a prostřednictvím dialogu v průběhu RK, rodina dokáže otevřít témata, která by sami neotevřeli. Podporuje pozitivní změny, žádoucí chování v rodině a motivuje podpůrnou síť k zapojení se do procesu řešení ke zlepšení rodinné situace. RK se snaží posílit vzájemnou komunikaci a porozumění v rámci širší rodiny, např. v pěstounské rodině mohou příbuzní nebo známí pochopit, proč si vzali pěstouni dítě do PP.

Preventivní funkce

Preventivní funkce se snaží zabránit a předcházet škodlivým sociálním situacím, aby k nim nedocházelo v tak velké míře (Krebs, 2015, s. 63). Je realizována pomocí sociálně politických opatření, které se zaměřují na eliminaci původu „nepříznivých sociálních situací“, kdy tyto situace překáží jedinci v začlenění se do společnosti (Knausová, 2005, s. 37).

Během RK se mohou otevřít potenciální témata nebo situace, které by v budoucnu mohly být problematické, a naučit se je dopředu řešit.

5.3 Vybraná oblast sociální politiky – rodinná politika

Jak je již zmiňováno v první kapitole, každý stát vnímá pojetí rodinné politiky jinak. Česká republika by jako člen Evropské unie měla uznávat její rodinnou politiku při tvorbě své rodinné politiky. Ta by měla respektovat dvě úmluvy. První úmluvou je Úmluvu o právech dítěte z roku 1989, která byla do českého právního řádu zařazena v roce 1991 a pojednává např. o nejlepším zájmu dítěte, o právu dítěte na život, o právu znát své rodiče a být jimi vychováno a pokud to není možné, tak zajistit náhradní péči. Druhou úmluvou je Listina základních práv Evropské unie, která byla začleněna do právního řádu v roce 2009 a stanovuje např. právo na soukromý a rodinný život, právo na sociální,

ekonomickou a právní ochranu. Důležitým rámcem rodinné politiky je rodinné právo, které se promítá do všech oblastí života rodiny a je upraveno v občanském zákoníku a záležitosti ohledně dítěte v ZSPOD dětí (Kuchařová a kol., 2019, s. 230-231).

Rodinná politika je založena na principu subsidiarity (Kuchařová a kol., 2019, s. 233). A realizuje se formou právního, ekonomického a sociálního opatření podpory rodin. Cílem je tedy snaha o „... *zmírňování narůstajících nákladů rodin s přítomností dětí v rodině a podpora prorodinného prostředí.*“ (Krebs, 2015, s. 404) Mezi podstatné sociální události rodinné politiky patří zejména „...*těhotenství, mateřství, narození dítěte a jeho výchova, dysfunkce rodiny a ochrana zájmu dítěte...*“ (Tomeš, 2010, s. 241) Rodinná politika pomáhá rodičům propojit rodinný život se zaměstnáním a nároky na trhu práce (Krebs, 2015, s. 385). Stát chrání a podporuje rodiny, ale také chrání zájmy a zdravý vývoj dětí (Tomeš, 2010, s. 240). „*Rodinná péče může selhat krátkodobě či dlouhodobě.*“ Mezi krátkodobé selhání rodičů patří nemoc, závislost nebo odnětí svobody. Za dlouhodobé selhání se považuje dlouhodobá neschopnost rodičů plnit rodičovské povinnosti a naplnit základní potřeby dítěte či jejich úmrtí (Tomeš, 2010, s. 251). V rámci rodinné politiky, která se zaměřuje na úplné i neúplné rodiny, je vytvářen institut NRP pro děti, jejichž rodiče selhali. Pro ohrožené dítě je nejlepší najít náhradní rodinu (Tomeš, 2010, s. 251).

Sociální opatření je poskytováno prostřednictvím sociálního zabezpečení, které vyplácí dávky PP. *Příspěvek při převzetí dítěte* je vyplácen jednorázově při příchodu dítěte do PP a slouží k zaplacení výdajů. Nárok na něj mají nově od roku 2022 také pěstouni na přechodnou dobu, ale dříve ho měli jen dlouhodobí pěstouni. *Příspěvek na úhradu potřeb dítěte* je určen na náklady, které jsou spojeny s výchovou a výživou dítěte v péči. Je vyplácen měsíčně podle věku a zdraví dítěte. Dávka *odměna pěstouna* je odměnou zprostředkovaných pěstounů za akt solidarity, který je popisován v podkapitole principu sociální solidarity. Slouží jako mzda a je vyplácena měsíčně ve výši minimální mzdy v závislosti na počtu a zdraví dítěte. Je to jedna z mála dávek, která je zdaněna a „*podléhá odvodům zdravotního a sociálního pojištění...*“ (Kaczor, 2022, s. 172) *Příspěvek při pěstounské péči* pobírají nezprostředkovaní pěstouni a je násobkem životního minima v závislosti na počtu a zdraví dětí v péči. Na rozdíl od *odměny pěstouna* se na tuto dávku nevztahuje daň z příjmu ani odvod zdravotního a sociálního pojištění. *Příspěvek na zakoupení motorového vozidla* je určen pro pěstouny, kteří mají v péči alespoň tři děti, aby jim byla umožněna lepší mobilita při péči o ně. Příspěvek pokryje

70% pořizovací ceny s maximální výší 100 000 Kč. Mezi poslední dávky PP patří zaopatřovací příspěvek jednorázový a opakující se. *Jednorázový zaopatřovací příspěvek* je určen pro mladé dospělé, kteří nabyli svéprávnosti, opustili PP a splňují podmínku nezaopatřenosti. Příspěvek činí 28 750 Kč podle § 50e odst.2 ZSPOD. *Opakující se zaopatřovací příspěvek* v roce 2024 dosahuje výše 17 250 Kč § 50e odst.1 ZSPOD. Je vyplácen měsíčně a náleží tomu, kdo je nezaopatřený, strávil před nabytím svéprávnosti minimálně jeden rok v nepříbuzenské PP nebo tři roky v příbuzenské PP (Kaczor, 2022, s. 169-175).

6 Analýza potřeby

Příčiny problému a jeho důsledky/dopady na cílovou skupinu (v obecné rovině) a společnost obecně.

Při příchodu dítěte do pěstounské rodiny dítě mnohdy neví, jak nová rodina funguje. Pomocí RK by se dítě seznámilo s pravidly rodiny, uvědomilo si, jakou roli má v nové rodině a naučilo se vyjádřit své potřeby nahlas. Komunikace a spolupráce mezi doprovázející organizací a biologickými rodiči není vždy optimální. Pěstouni a biologičtí rodiče mezi sebou taky ne vždy dobře vychází. RK by se nastavila pravidla pro asistovaný kontakt, jak často a kde by kontakt probíhal, zlepšila by se komunikace mezi pěstouny, biologickými rodiči dítěte a ním samotným. Asistovaný kontakt je jedna ze služeb, které nabízí doprovázející organizace *ISIS*.

Příklady řešení dané problematiky (v projektech či činnostech) v ČR nebo v zahraničí

MPSV v letech 2014 a 2015 realizovalo již zmiňovaný pilotní projekt *Systémová podpora procesů transformace systému péče o ohrožené děti a rodiny*, v rámci kterého probíhala implementace RK jako nového přístupu sociální práce při práci s ohroženou rodinou v oblasti sociálně-právní ochraně dětí. *Evaluační analýza pilotního projektu rodinných konferencí* v tomto projektu upozornila, v jakých situacích by se RK daly použít. Právě jeden z příkladů využití rodinné konference byl nástup dítěte do NRP nebo jeho odchod při osamostatnění se v dospělosti (Jirásek, 2015, s. 17) Zpráva z evaluační analýzy uvádí taktéž problematiku školení koordinátorů, příklady z praxe, průběh rodinné konference, metodologii projektu a jeho průběh.

Popis metod získání předložených dat a vyhodnocení výchozího stavu

Po telefonickém rozhovoru s paní Smejkalovou, která v organizaci pracuje jako klíčový pracovník a je manažerkou doprovázení, bylo zjištěno, že organizace uzavírá v průměru pět dohod ročně, ale rok od roku je to velice individuální. Oproti výročním zprávám před pandemií covidu-19 v roce 2019 je to o polovinu méně. Dále bylo zjištěno, že by RK byly vhodné uspořádat při nástupu dítěte do PP, kdy by se nastavila celkově pravidla fungování jak už dítěte v rodině, tak při jeho kontaktu s biologickými rodiči. Protože dítě potřebuje znát svou identitu, s biologickými rodiči by mělo být v kontaktu, pokud je ovšem tento kontakt vhodný a bezpečný. Zadavatel pro svolání RK při odchodu

dítěte z PP v dospělosti by v tomto případě byl *OSPOD*, a ne doprovodná organizace *ISIS*, protože zletilostí nebo ukončením studia do 26 let věku dohoda s organizací končí.

Specifikace stakeholderů – subjektů zapojených do problematiky v různých rolích (ostatní subjekty zapojené do projektu mimo cílovou skupinu)

RK se účastní rodinou pozvaní odborníci. Může to být např. psycholog, psychoterapeut, advokát nebo sociální pracovník *OSPOD*. Zmínění odborníci nejsou jediní stakeholderi. Dalšími stakeholdery jsou členové širší rodiny a všichni ti, kteří tvoří podpůrnou síť rodiny na konferenci.

PRAKTICKÁ ČÁST

7 SWOT analýza organizace

ISIS – občanské sdružení pro pomoc náhradním rodinám, z.s je doprovázející organizace NRP a je neziskovou organizací, která je založena na třech principech sociální práce podle Navrátila. Mezi tyto principy patří rovnost, spoluúčast a zplnomocnění. *ISIS* podporuje a doprovází pěstounské a osvojitelské rodiny. Snaží se řešit obtížné situace dítěte v jeho nejlepším zájmu. Poskytuje tyto služby: doprovázení a poradenství, vzdělávání, kamaráda pro volný čas, doučování, poradensko-vzdělávací pobyty, příměstský tábor, asistovaný kontakt a terapeutické skupiny. Organizace je pojmenována podle bohyně Isis.

	Pomocné vlastnosti	Škodlivé vlastnosti
Interní prostředí	<u>Silné stránky</u>	<u>Slabé stránky</u>
	<ul style="list-style-type: none">- Vlastní psycholog- Kamarád pro volný čas- Doučování pro děti- Příměstský tábor- Program 18+- Externí právník- Stabilita týmu	<ul style="list-style-type: none">- Umístění- Nemají služební auto- Finance- Přemíra administrativy- Není přechodná pěstounská péče
Externí prostředí	<u>Příležitosti</u>	<u>Hrozby</u>
	<ul style="list-style-type: none">- Spolupráce s ukrajinskou sociální pracovníci- Být aktivní v sociálních službách	<ul style="list-style-type: none">- Konkurence nových organizací

Silné stránky

Jednou ze silných stránek organizace je vlastní psycholog. Tím, že pracuje s dětmi v NRP, má do této problematiky větší vhled než psycholog, který s těmito dětmi nepracuje. Zvládne dětem lépe pomoci nejen díky lepší znalosti problematiky NRP, ale také díky větší otevřenosti dítěte vůči němu (dítě dlouhodobě navštěvuje jednoho

psychologa). Pro pěstouny a děti v jejich péči je to velká výhoda, jelikož u psychologů bývá zpravidla dlouhá čekací doba.

Mezi další silné stránky patří služby *Kamarád pro volný čas a doučování dětí*. Kamarád pro volný čas je zaměřen spíše na děti v příbuzenské PP. Děti tráví čas jednou týdně na dvě hodiny s tzv. kamarádem. Kamarád je většinou student vysoké školy, který je proškolený a dlouhodobě spolupracuje s organizací. Mezitím, co se dětem z PP věnuje kamarád, mohou si pěstouni odpočinout. Doučujícími jsou studenti vysokých škol spolupracující s organizací.

Organizace během letních prázdnin pořádá příměstský tábor pro děti z PP, ale i pro biologické děti pěstounů. Když se kapacita nenaplní „jejich“ dětmi, je tábor nabídnut i jiným doprovázejícím organizacím NRP.

Jelikož dohoda o výkonu PP uzavřená s rodinami je ukončena zletilostí dítěte, nabízí se pro ně *Program 18+*. Dospělé děti v PP mohou v rámci organizace nadále využívat psychologickou pomoc.

Externí právník je velkým přínosem pro pěstouny, protože jim pomáhá s různými právními záležitostmi. Nejvíce jim radí ohledně financí, změny příjmení dítěte a různých smluv.

Členové stabilního pracovnímu týmu mají mezi sebou přátelské vztahy. Stabilní tým se skládá ze tří ne tak často měnících se klíčových pracovníků. Celkem v organizaci *ISIS* pracuje sedm pracovníků.

Slabé stránky

Značnou nevýhodou, kterou vnímají i pracovníci je umístění sídla organizace v budově ve vysokém patře bez výtahu. Pěstouni musí vyjít velký počet schodů, což pro některé, zvláště jsou-li pěstouni staršího věku může být těžší.

Další slabou stránkou je absence služebního auta, které by sociální pracovníci potřebovali na výjezdy ke klientům do terénu. Bez auta se za nimi musí dopravit veřejnou dopravou, což je někdy časově náročnější. Služební auto by jim ušetřilo spoustu času a otevřelo nové možnosti.

Stejně jako u jiných neziskových organizací je zde problémem nedostatek financí. Organizace disponuje spoustou nových nápadů a projektů, ale nemá na ně dostatek peněz.

Příspěvek z kraje je malý a o dotace z *Magistrátu města Olomouc* si musí každoročně zažádat.

Kvůli vyřizování většího množství administrativy nemohou pracovníci trávit tolik času s klienty. Menší zátěž administrativou by pracovníkům umožnila častější a delší návštěvy u rodin.

Organizace uzavírá s pěstouny dohodu o doprovázení buď zprostředkované PP, anebo nezprostředkované. Než vyřeší soudní a administrativní záležitosti nebo najdou dítěti rodinu, chybí jim možnost umístit dítě do PP na přechodnou dobu. Sociální pracovníci s ní nemají zkušenosti.

Asistovaný kontakt s biologickou rodinou je další službou organizace. Setkání dítěte s biologickými rodiči je pro něj důležité. Nevýhodou této služby ale je, že se rodiče ne vždy dostaví na předem připravované a domluvené setkání. Použitím metody RK by se i širší rodina podílela na setkání a řešení situace dítěte, nastavila by se pravidla pro tento kontakt, aby měl rodič motivaci přijít.

Příležitosti

Spolupráce s ukrajinskou sociální pracovnící oproti jiným organizacím, může být benefitem pro ukrajinské děti v případě naskytnutí situace, kdy by měly být umístěny do PP.

Aktivní komunikace s krajem a *OSPODem* v podobě schůzek a různých zasedání je příležitostí, jak získat dotace a udržovat dobré vztahy s pracovníky z těchto institucí. Díky lepším vztahům organizace snáze získá kontakty při řešení odlišných problematických situací.

Hrozby

Mezi hrozby patří konkurence již existujících a nových neziskových organizací v oblasti NRP, protože mohou přijít se službami, které ještě *ISIS* nenabízí. Přechod pěstounů k jiným neziskovým doprovázejícím organizacím by znamenal úbytek dohod s rodinami, který by zapříčinil menší příjem financí.

8 Cíl projektu a cílová skupina

Cílem projektu je návrh na implementaci metody RK do konkrétní doprovázející organizace NRP *ISIS*. RK by měla podpořit komunikaci dítěte při přijetí do pěstounské rodiny. Měla by pomoci nastavit pravidla pro bezpečný asistovaný kontakt, který organizace poskytuje, a zlepšit tak komunikaci mezi biologickými rodiči a pěstouny. V plánu bylo proškolit dva koordinátory a uskutečnit deset RK, ale na základě analýzy potřebnosti se za úspěšnost projektu považuje realizace šesti RK. Projekt je naplánován v časovém rozmezí 14 měsíců.

Cílovou skupinou projektu je organizace *ISIS*, do které by se měly RK zavést. Dále do cílové skupiny spadají pěstounské rodiny, které budou uzavírat dohodu s *ISIS* nebo již dohodu uzavřely a děti v PP. Příbuzenští pěstouni častěji uzavírají dohodu s doprovodnou organizací *ISIS*, která je přímým příjemcem projektu. Pěstouni a děti v PP jsou přímými i nepřímými příjemci projektu. Nepřímým příjemcem projektu jsou i biologičtí rodiče dětí. RK se také může svolat, jakmile nastane v pěstounské rodině změna např. v podobě toho, že se jednomu z pěstounů zhorší zdravotní stav a je potřeba zapojit více osob do péče o dítě.

9 Plán projektu

Projekt je naplánován na období 14 měsíců a je rozdělen do tří fází: příprava, realizace a evaluace. Každá fáze obsahuje klíčovou aktivitu, u které je vždy napsán indikátor ke splnění dané aktivity. První fází je přípravná fáze, ve které se domluví odborníci na RK na přednášku pro pracovníky *ISIS* a na školení koordinátorů. Zároveň se spustí sbírka přes platformu *Donio* a hledají se sponzoři projektu. Ve fázi realizace se uskuteční přednáška pro pracovníky a vyškolí se koordinátoři. Během této fáze proběhnou naplánované RK. V poslední fázi projektu se uskuteční jeho evaluace.

9.1 Přípravná fáze projektu

1.8.2024 – 30.9.2024

Klíčová aktivita 1

První klíčovou aktivitou přípravné fáze projektu je zařídit odborníka na RK, který s nimi má zkušenosti např. pracovníka z organizace *RK centrum*. Ten by měl za úkol udělat přednášku v organizaci *ISIS* o RK a tím ji představit. Dále se domluví odborník, který vyškolí potenciální uchazeče do role koordinátora. Je tedy zapotřebí sehnat dva uchazeče, kteří se stanou koordinátory RK po úspěšném přezkoušení. Během celého měsíce je spuštěna sbírka na internetové platformě *Donio* a dále se shání sponzoři pro tento projekt, např. *Výbor dobré vůle nadace Olgy Havlové nebo Férové dětství, nadační fond*.

Indikátory:

- Domluvení odborníci RK na přednášku a školení koordinátorů,
- dva potenciální koordinátoři,
- vybraná částka potřebná k realizaci projektu,
- navázání spolupráce se sponzory.

9.2 Fáze realizace projektu

1.10.2024 - 31.9.2025

Klíčová aktivita 2

Druhou klíčovou aktivitou je představení a seznámení pracovníků v organizaci *ISIS* s RK, která by se uskutečnila 1.října 2024. Představení RK by probíhalo formou

přednášky s dopředu domluveným pracovníkem RK, který s nimi má bohaté zkušenosti, např. pracovníkem z organizace *RK centrum*. Na této přednášce by se pracovníci dozvěděli, co je RK, k čemu slouží, jaké jsou její principy a kdy ji svolat. Přednáška by probíhala na pracovišti *ISIS* a byla by rozdělena do čtyř bloků na dva dopolední a dva odpolední. Mezi bloky by následovala přestávka 15 min a polední pauza na oběd, který by byl z vlastních zásob. Trvání bloku by určil přednášející.

Indikátor: podepsaná prezenční listina pracovníků zúčastněných na přednášce

Klíčová aktivita 3

Další klíčovou aktivitou je třídní školení koordinátorů, které by probíhalo od středy 2.října 2024 do pátku 4.října 2024 na pracovišti organizace *ISIS*. Školení by bylo rozděleno do sedmi následujících bloků s těmito tématy:

Středa 2.10. 2024

1. Dopolední blok I. – co je RK, jaké jsou její principy a postupy
2. Dopolední blok II. – představení role koordinátora, co obnáší a jak si udržet neutrální roli a nadhled nad situací během celého procesu RK
3. Odpolední blok I. & II. – odborné základní poznatky z oblasti sociální práce

Čtvrtek 3.10.2024

4. Dopolední blok I. & II. – jak pracovat s problematickými rodinami, se stížnostmi, s biologickými rodiči, s dítětem, které žije mimo svou rodinu a vstupuje do nové rodiny
5. Odpolední blok I. – zásady komunikace, jak komunikovat s účastníky RK, jak pracovat s obavami
6. Odpolední blok II. – základní komunikační dovednosti – aktivní naslouchání, efektivní komunikace, ...

Pátek 4.10.2024

7. Dopolední blok I. – ústní prozkoušení koordinátorů z probraných témat, na základě kterého dostanou certifikát o absolvování školení

Dopolední blok I. by se uskutečnil v čase od 8:00 do 10:00, poté by následovala patnáctiminutová pauza a pokračoval by dopolední blok II. od 10:15 do 12:15. Po skončení dopoledních bloků by byla polední pauza na oběd z vlastních zásob. Odpolední blok I. by začínal v 13:15 a končil 15:15. Po patnáctiminutové pauze by odpolední blok

II. probíhal od 15:30 do 17:30, a tím by školení daný den skončilo. Toto školení by měl na starosti odborník, který má zkušenosti s pořádáním RK. Vybraná témata ohledně školení koordinátorů byla inspirována *Evaluační analýzou pilotního projektu rodinných konferencí*, kterou napsali Jirásek, Ženíšková a Pavlíková (2015). Proškolení koordinátoři, kteří se pilotního projektu zúčastnili, zmiňovali nedostatek znalostí právě z již uvedených témat. Uchazeč, který by se chtěl stát koordinátorem, by měl být člověk, který v ideálním případě nepracuje v sociálních službách, aby neměl tendence zasahovat do tvorby rodinného plánu a zůstal nezávislým. Kromě schopnosti komunikace s lidmi nemusí mít speciální dovednosti.

Indikátor: podepsaný dokument o proškolení školitelem i vyškoleným.

Klíčová aktivita 4

Poslední klíčovou aktivitou fáze realizace projektu je samotné zrealizování RK, které probíhá od poloviny října 2024 do září 2025. Průběh procesu RK je popsán již v kapitole 4. Výstupem RK je dohodnutý rodinný plán. RK svolá klíčový pracovník organizace *ISIS* v okamžiku, kdy dítě přijde do nové pěstounské rodiny a je potřeba seznámit ho s novou rodinou, aby zjistilo, jakou v ní bude mít roli, naučilo se vyjádřit své potřeby, a aby se nastavila pravidla ohledně asistovaného kontaktu. Anebo nastane-li situace, kdy klíčový pracovník uzná za vhodné ji svolat, např. nastane nějaká změna v pěstounské rodině či plánovaná operace pěstouna, který potřebuje pomoc s péčí o dítě.

Indikátor: zrealizování alespoň pěti RK.

9.3 Fáze evaluace

1.10.2025 - 31.10.2025

Klíčová aktivita 5

Závěrečnou klíčovou aktivitou je zhodnocení celého projektu, kdy se sepiše evaluační zpráva, ve které se uvedou výsledky klíčových aktivit 1-4. V evaluační zprávě se popíše, jak se podařilo naplnit cíl projektu. Sociální pracovníci *ISIS* uvedou, v jakých situacích RK využili a zda vidí v RK přínos pro své klienty a zda budou v pořádání RK pokračovat. Vzhledem k tomu, že cílem projektu byla implementace RK do *ISIS*, bylo by vhodné, aby organizace v RK pokračovala. Dále se vyhodnotí spolupráce koordinátorů s klíčovými pracovníky *ISIS*, jaký měl koordinátor přístup ke své roli. Do zprávy se zahrne vyhodnocení školení koordinátorů, zda témata byla dostatečně užitečná v praxi, jak při

přípravě na RK, tak během její realizace. Zhodnotí se také, jaká byla RK pro dítě a pro pěstouny. A v neposlední řadě by zpráva měla obsahovat to, co by se pro příště dalo zlepšit.

Indikátor: evaluační zpráva.

10 Management rizik

Rizika, která se mohou objevit při realizaci projektu, jsou různá. První riziko, tedy nedostatek financí na realizaci projektu, se může objevit již při jeho přípravě. Tomu se dá předejít co nejlepší propagací sbírky na sbírkovém portálu *Donio* a oslovením sponzorů ze státního a soukromého sektoru.

Rizikem pro roli koordinátora může být to, když koordinátor a klíčový pracovník budou jedna a tatáž osoba. Klíčový pracovník v roli koordinátora bude mít problém ponechat vytvoření plánu jen na rodině, bude mít tendence přebírat nad ním kontrolu a už nebude nezávislý. Aby se tomu předešlo, koordinátor by měl být vyškolený externí pracovník nebo laik.

Dalším rizikem při realizaci RK může být nedostavení se důležitého účastníka, např. rodiče dětí. Je proto důležité, aby koordinátor během přípravy k účasti řádně namotivoval všechny účastníky, zvláště biologické rodiče, a vysvětlil jim jejich roli na RK.

11 Výstupy a výsledky projektu

Výstupem projektu implementace RK do organizace *ISIS* jsou dva vyškolení koordinátoři, kteří mají důležitou roli při přípravě účastníků na RK. Prošli třídním školením v organizaci *ISIS* a po jeho absolvování dostali certifikát potvrzující, že, že mají kompetence vykonávat roli koordinátora. Z naplánovaných deseti RK se zrealizuje alespoň šest a jejich výstupem budou rodinné plány. Detailní evaluační zpráva by měla poukázat na výsledky, že RK lze využít i v oblasti NRP.

Výsledkem projektu by mělo být zlepšení vztahů mezi dítětem a pěstouny. Díky RK by dítě získalo větší důvěru u pěstounů, pochopilo, jakou roli má v rodině, naučilo se verbalizovat své potřeby nahlas. Komunikace a spolupráce mezi pěstouny a biologickými rodiči by po RK měla být lepší. To znamená, že pěstouni se s biologickými rodiči zvládnou domluvit v záležitostech ohledně dítěte, o kterých nemá pěstoun pravomoc rozhodovat. Na důkaz úspěšnosti projektu bude *ISIS* jeho využívat RK i po jeho ukončení.

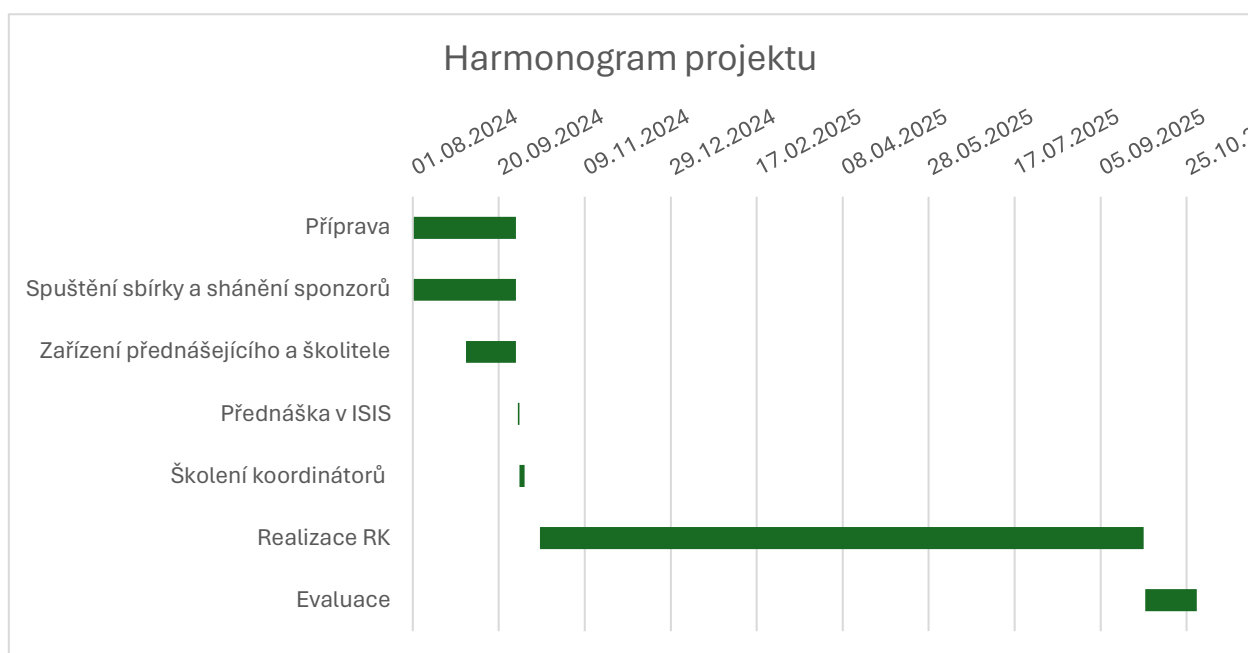
12 Popis přidané hodnoty projektu

Projekt implementace RK do doprovodné organizace NRP se zaměřením na PP zlepšuje komunikaci, jak mezi pěstouny a dítětem samotným, tak mezi pěstouny a biologickými rodiči. Dává pěstounům možnost se více podílet na rozhodování v péči o dítě, které se díky RK může naučit vyjádřit své potřeby a otevřeněji komunikovat s ostatními. Pomůže nastavit pravidla při kontaktu s biologickým rodičem a jeho širší rodinou.

RK jsou nedirektivním přístupem s prvky nezávislosti, a proto se jejich zavedením může zlepšit spolupráce mezi biologickými rodiči a pěstouny a taktéž sociálními pracovníky. Témata probíraná na RK by neměla být tabu, díky větší otevřenosti se prohloubí důvěra mezi ostatními účastníky. Tím, že se RK zavedou do doprovázející organizace *ISIS* a uspořádají se při přijetí dítěte do PP, lze do budoucna předejít mnohým problémům.

13 Harmonogram – Ganttův diagram

Ganttův diagram vyjadřuje grafickým znázorněním klíčové aktivity projektu a délku jejich trvání. V tabulce níže je podrobný harmonogram projektu jednotlivých klíčových aktivit. Příprava projektu je rozdělena na sehnání financí, zajištění školitele pro koordinátory a odborníka na přednášku. Fáze realizace projektu je rozdělena na přednášku v *ISIS*, školení koordinátorů a v neposlední řadě realizaci RK. Na závěr projektu bude probíhat jeho zhodnocení v podobě evaluační zprávy.

Graf 1 - Ganttův diagram

	Začátek	Konec	Trvání
Příprava	01.08.2024	30.09.2024	60
Spuštění sbírky a shánění sponzorů	01.08.2024	30.09.2024	60
Zařízení přednášejícího a školitele	01.09.2024	30.09.2024	29
Přednáška v ISIS	01.10.2024	01.10.2024	1
Školení koordinátorů	02.10.2024	04.10.2024	3
Realizace RK	14.10.2024	30.09.2025	351
Evaluace	01.10.2025	31.10.2025	30

Tabulka 1 - Harmonogram projektu

14 Rozpočet

Vzhledem k mnoha proměnným, které ovlivňují rozpočet a jsou závislé na individuální situaci, uvádí tabulka 2 odhadovaný rozpočet projektu. Přednáška se školením koordinátorů se uskuteční v místě organizace *ISIS*, a proto je u pronájmu uvedeno 0 Kč. Flipchartová tabule se pouze vypůjčí v *ISIS*, nejen na přednášku a školení, ale také na RK, když to nebude ve vybavení v pronájmu neutrálního místa. Občerstvení je započítáno za přednášku i za školení koordinátorů. Uvedené bagety jsou počítány na každou osobu dvě. Během školení pro tři osoby a na přednášce pro sedm osob. Při telefonickém rozhovoru s paní Pavlíkovou z RK centra bylo zjištěno, že částka, která se zaplatí za jednu RK je různá. Trvání jedné RK je také velmi individuální, protože to záleží na počtu účastníků RK, což ovlivňuje délku její přípravy. Časový rozsah samotné RK se může lišit. V průměru jsou to čtyři až šest hodin. Celkový čas trvání RK je tedy v rozsahu třiceti až padesáti hodin. V tabulce rozpočtu je u koordinátora uvedený časový průměr celkového trvání RK. U pronájmu neutrálního místa pro pořádání RK je uvedena průměrná částka, neboť paní Pavlíková při telefonickém rozhovoru uvedla, že někdy mají pronájem s mírnou slevou. Koordinátor je odměněn částkou 300 Kč za hodinu. V tabulce je dále uvedena rezerva projektu na nečekané výdaje a na kolik jsou plánované náklady za uspořádání jedné RK. Částka za jednu RK je vynásobena deseti RK, jejichž počet je cílem zrealizování projektu.

Rozpočet projektu				
Kategorie nákladů	Výpočet nákladů			
	Položka	Počet položek	Cena za jednotku	Celkem
Přednáška a školení koordinátorů	Kancelářské papíry	500ks	0,38 Kč	190 Kč
	Propisky	10ks	14 Kč	140 Kč
	Flipchart tabule	1ks	0 Kč	0 Kč
	Flipchart blok	2ks	150 Kč	300 Kč
	Fixy na flipchartový blok	4ks	15 Kč	60 Kč
	Minerální voda	12ks	16 Kč	192 Kč
	Bagety	20ks	46 Kč	920 Kč
	Pronájem		0 Kč	0 Kč
	Přednášející	8,5h	350 Kč/ h	2 975 Kč
	Školitel	25,5h	400 Kč/ h	10 200 Kč
	Celkem			14 977 Kč
Náklady na jednu rodinnou konferenci	Flipchart tabule	1ks	0 Kč	0 Kč
	Flipchart blok	2ks	150 Kč	300 Kč
	Fixy na flipchartový blok	4ks	15 Kč	60 Kč
	Pronájem	5h	500 Kč/ h	2 500 Kč
	Koordinátor	40h	300 Kč/ h	12 000 Kč
	Celkem			14 860 Kč
Celkem za 10 RK			148 600 Kč	
Rezerva projektu			5 000 Kč	
Cena celkem			168 577 Kč	

Tabulka 2 - Rozpočet projektu

Závěr

V bakalářském projektu jsem se zabývala tématem zavedení metody rodinné konference do doprovodné organizace *ISIS – občanské sdružení pro pomoc náhradním rodinám, z.s.* Cílem tohoto bakalářského projektu bylo vytvořit projekt na zavedení této metody do *ISIS* s realizací deseti rodinných konferencí a za úspěšnost projektu se bude považovat uskutečnění alespoň šesti konferencí. Rodinnou konferenci lze svolat na podporu kontaktu s biologickým rodičem, kdy se nastaví pravidla tohoto setkávání. Díky této metodě se dítě bude moct více podílet na rozhodování o něm, naučí se vyjádřit své potřeby a zlepší se komunikace mezi ním, pěstounem, a jeho biologickým rodičem.

V teoretické části jsem věnovala pozornost rodině, jejím funkcím a ohrožením, dále náhradní rodinné péči, u které jsem popsala jednu z jejích forem, kterou je pěstounská péče. Kvůli rozsáhlému vymezení všech základních pojmů byla první kapitola obsáhlá. V druhé kapitole jsem popsala rešerši literatury, kterou jsem vybrala k psaní této práce. Třetí kapitolou jsem nastínila, co je sociální práce a z jakých teoretických východisek vychází rodinná konference, kterou jsem od vzniku až po její proces popsala ve čtvrté kapitole. V rámci sociální politiky jsem zmínila principy a funkce a to, jak jsou propojeny s pěstounskou péčí a rodinnou konferencí. V kontextu rodinné politiky jsem objasnila sociální podporu pěstounů, která je vyplácena dávkami. V šesté kapitole jsem vytvořila analýzu potřebnosti projektu.

Strukturu projektu jsem nastínila v praktické části, do které jsem zařadila cíle a cílovou skupinu projektu. Plán projektu jsem rozdělila do pěti klíčových aktivit s indikátory na jejich splnění. Dále jsem rozepsala rozpočet a harmonogram, které jsem uvedla v tabulce. V neposlední řadě jsem také popsala přidané hodnoty tohoto projektu.

Seznam zkratk

IPOD – Individuální plán ochrany dítěte

MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí

NRP – Náhradní rodinná péče

PP – Pěstounská péče

OSPOD – Orgán sociálně-právní ochrany dětí

RK – Rodinná konference

ZSPOD – Zákon o sociálně-právní ochraně dětí

Seznam literatury

Bibliografie

- [1] BECHYŇOVÁ, Věra a Marta KONVIČKOVÁ, 2020. *Sanace rodiny*. Vydání třetí, aktualizované a doplněné. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1624-7.
- [2] EDWARDS, Deanna a Kate PARKINSON, 2018. *Family group conferences in social work: involving families in social care decision making*. 1. Bristol: Policy Press. ISBN 978-1-4473-3582-5.
- [3] KACZOR, Pavel, 2022. *Sociální systém ČR*. Praha: Oeconomica, nakladatelství VŠE. ISBN 978-80-245-2443-6.
- [4] KNAUSOVÁ, Ivana, 2005. *Vybrané kapitoly ze sociální politiky*. Olomouc: Univerzita Palackého. ISBN 80-244-1020-6.
- [5] KREBS, Vojtěch, 2015. *Sociální politika*. 6., přepracované a aktualizované. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7478-921-2.
- [6] KUCHAROVÁ, Věra, Jana BARVÍKOVÁ, Sylva HÖHNE, Kristýna JANUROVÁ, Olga NEŠPOROVÁ, Jana PALONCYOVÁ, Kamila SVOBODOVÁ a Lucie VIDOVIČOVÁ, 2019. *Česká rodina na počátku 21. století: životní podmínky, vztahy a potřeby*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON) v koedici s Výzkumným ústavem práce a sociálních věcí. Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-275-3.
- [7] MATĚJČEK, Zdeněk a kol., 1999. *Náhradní rodinná péče: průvodce pro odborníky, osvojitele a pěstouny*. Vyd.1. Praha: Portál. ISBN 80-717-8304-8.
- [8] MATĚJČEK, Zdeněk, 1994. *O rodině vlastní, nevlastní a náhradní*. 98 s. Praha: Portál. Rádci pro rodiče a vychovatele. ISBN 80-852-8283-6.
- [9] MATOUŠEK, Oldřich a Hana PAZLAROVÁ, 2014a. *Hodnocení ohroženého dítěte a rodiny: v kontextu plánování péče*. 2., rozš. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0522-7.
- [10] MATOUŠEK, Oldřich a kol., 2013a. *Encyklopedie sociální práce*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0366-7.
- [11] MATOUŠEK, Oldřich a kol., 2013b. *Metody a řízení sociální práce*. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0213-4.

- [12] MATOUŠEK, Oldřich, 2008. *Slovník sociální práce*. 2., přeprac. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-368-0.
- [13] MATOUŠEK, Oldřich, 2012. *Základy sociální práce*. Vyd. 3. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0211-0.
- [14] MATOUŠEK, Oldřich, Hana PAZLAROVÁ a kol., 2014b. *Podpora rodiny: manuál pro pomáhající profese*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0697-2.
- [15] MOŽNÝ, Ivo, 2008. *Rodina a společnost*. 2., upr. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON). Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-86429-87-8.
- [16] NOŽÍŘOVÁ, Jana, 2012. *Náhradní rodinná péče*. 1. Praha: Linde Praha. ISBN 978-80-8613191-7.
- [17] PAYNE, Malcolm, 2014. *Modern social work theory*. 4th ed. Basingstoke: Palgrave Macmillan. ISBN 978-0-230-24960-8.
- [18] ŠTIKOVÁ, Gabriela, Dominika ŠENKOVÁ a Marcela BELICOVÁ, 2020. *Fenomén dítěte v systému, aneb, Teorie a praxe náhradní rodinné výchovy*. 1. [Praha]: Yourchance. ISBN 978-80-906954-6-7.
- [19] TOMÁŠEK, Jan, 2019. *Rodinné skupinové konference*. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 978-80-7338-177-6.
- [20] TOMEŠ, Igor, 2010. *Úvod do teorie a metodologie sociální politiky*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-680-3.
- [23] TOVARYŠOVÁ, Karolína a Karel ŘEZÁČ, 2022. Postoje sociálních pracovníků k odlišnosti příbuzenských a nepříbuzenských pěstounů. *Sociální práce/Sociálna práca*. **22**(3), 42-45. ISSN 1213-6204.

Internetové zdroje

- [22] DUNOVSKÁ, Kateřina, 2015. *Metodika Rodinných konferencí: Rodina je odborníkem na svůj život, je na čase ji přizvat* [online]. Chrudim: Amalthea o. s. [cit. 2024-02-15]. Dostupné z:
<http://www.amalthea.cz/data/File/metodiky%20ke%20stazeni/odborn%C3%A9%20>

[metodiky/Rodinn%C3%A9%20konference/metodika-rodinných-konferenci-2015.pdf](#)

- [23] *Etický kodex sociálního pracovníka České republiky* [online]. [cit. 2024-03-30]. Dostupné z: <https://www.dchp.cz/res/archive/001/000121.pdf?seek=1561454028>
- [24] JIRÁSEK, Aleš, Jana ŽENÍŠKOVÁ a Gabriela PAVLÍKOVÁ, 2015. *Evaluační analýza pilotního projektu rodinných konferencí* [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, 59 s. [cit. 2024-02-14]. Dostupné z: http://www.pravonadetstvi.cz/files/files/RK/EVALUACNI-ANALYZA_RK.pdf
- [25] KLIMEŠ, Jeroným, 2008. *Budování identity dítěte* [online]. Praha: Občanské sdružení Rozum a cit, 48 s. [cit. 2024-02-10]. Dostupné z: <https://www.knihovnanrp.cz/wp-content/uploads/2017/01/budovani-identity-ditete.pdf>
- [26] MACELA, Miroslav, 2018. *Analýza financování systému péče o ohrožené děti v České republice* [online]. 1. Praha, 76 s. [cit. 2024-03-20]. Dostupné z: <https://www.knihovnanrp.cz/wp-content/uploads/2018/10/ANALYZA-FINANCOVANI-FINAL-2.pdf>
- [27] MATULAYOVÁ, Tatiana, Pavlína JURNÍČKOVÁ a Nataša MATULAYOVÁ, 2021. *Rodinné konference v péči o ohrožené dítě v České republice* [online]. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého [cit. 2024-02-16]. ISBN 978-80-244-6081-9. Dostupné z: https://moodle.upol.cz/pluginfile.php/1539888/mod_resource/content/1/2021_Rodinne%20konference.pdf
- [28] *Občanský zákoník: Zákon č. 89/2012 Sb.* [online], 2012. In: *Zákony pro lidi* [cit. 2024-02-05]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>
- [29] PAVLÍKOVÁ, Gabriela, Kateřina MARTÍNKOVÁ a Jana ŽENÍŠKOVÁ, 2015. *Metodika Rodinných konferencí* [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. Dostupné také z: [http://www.pravonadetstvi.cz/files/files/RK/Metodika-RK\(1\).pdf](http://www.pravonadetstvi.cz/files/files/RK/Metodika-RK(1).pdf)
- [30] PAVLÍKOVÁ, Gabriela. *Rodinné konference. Amalthea* [online]. 2023 [cit. 2024-03-29]. Dostupné z: <https://www.amalthea.cz/rodinne-konference/>

- [31] PENNELL, Joan, 2004. Family Group Conferencing in Child Welfare: Responsive and Regulatory Interfaces. *Journal of sociology & social welfare* [online]. **31**(1), 117-136 [cit. 2024-02-17]. Dostupné z: <https://heinonline.org/HOL/Page?handle=hein.journals/jrlsasw31&id=117&collection=usjournals&index=>
- [32] *Sdělení č. 104/1991 Sb.: Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí o sjednání Úmluvy o právech dítěte* [online], 1989. In: *Zákony pro lidi* [cit. 2024-02-03]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-104>
- [33] UHLÍŘOVÁ, Veronika, 2014. *Kontakt dítěte v náhradní rodinné péči s biologickou rodinou* [online]. Upravená a rozšířená verze. Nový Bor: Velký vůz Sever [cit. 2024-02-10]. Dostupné z: <https://nahradnirodina.cz/wp-content/uploads/2023/03/Kontakt-ditete-v-nahradni-rodinne-peci-s-biologickou-rodinou.pdf>
- [34] Užitečné zdroje – Odborná pomoc. *Rodinná síť* [online]. 2022 [cit. 2024-04-05]. Dostupné z: <https://rodinnasit.cz/doporucene-formy-odborne-pomoci/>
- [35] *Vyhláška o provedení některých ustanovení zákona o sociálně-právní ochraně dětí: Vyhláška č. 473/2012 Sb.* [online], 2012. In: *Zákony pro lidi* [cit. 2024-02-15]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-473>
- [36] *ZSPOD: Zákon č. 359/1999 Sb. Zákon o sociálně-právní ochraně dětí* [online], 1999. In: *Zákony pro lidi* [cit. 2024-02-06]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-359>

Jiné zdroje

Telefonická komunikace s Mgr. Žanetou Smejkalovou dne 25.3.2024, ISIS

Telefonická komunikace s Gabrielou Pavlíkovou a Kateřinou Martínkovou dne 3.4.2024, RK centrum

Seznam grafů a tabulek

Graf 1 - Ganttův diagram.....	46
Tabulka 1 - Harmonogram projektu.....	46
Tabulka 2 - Rozpočet projektu.....	48